Besluit
Verlenen vergunning

Datum
13 september 2022

Zaaknummer
2021-009660

Onderwerp
Wet natuurbescherming - gebiedsbescherming

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 58

Dekker Grondstoffen B.V.
T.a.v. de heer T. van Mierlo
Postbus 6073
4000 HB TIEL

Locatie
Willemspolder, Nieuweweg 2 IJzendoorn

Gemeente
Neder-Betuwe

Activiteit
Herinrichting Willemspolder fase 1

Beste meneer Van Mierlo,

Hierbij ontvangt u een besluit over bovengenoemde aanvraag.

Besluit
Wij verlenen u deze vergunning. U ontvangt nu het besluit.

Instellen van beroep
Als gevolg van het coördinatiebesluit zijn de voor het project benodigde besluiten via één kennisgeving gelijktijdig bekend gemaakt. Tegen de definitieve besluiten kunnen belanghebbenden en niet belanghebbenden (voor zover door de betreffende niet belanghebbende tijdig een zienswijze is ingediend) binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd beroep instellen tegen de afzonderlijke besluiten bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Beroep staat ook open voor belanghebbenden die geen zienswijze hebben ingediend.
De Afdeling bestuursrechtspraak beslist in eerste en enige instantie over de ingestelde beroepen.
De beroepstermijn vangt aan op de datum zoals aangegeven in de bekendmaking van de provincie Gelderland.

Op de besluiten is de Crisis- en herstelwet (Chw) van toepassing. Dit betekent dat ingevolge artikel 11, lid 2 van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet:
- de beroepsgronden in het beroepschrift moeten worden opgenomen;
- de beroepsgronden na afloop van de beroepstermijn niet meer kunnen worden aangevuld;

- de Raad van State in principe binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak doet over eventueel ingestelde beroepen.

Vermeld in het beroepschrift dat de Crisis- en herstelwet van toepassing is.

In de genoemde kennisgeving (bekendmaking) zal worden vermeld hoe men beroep kan instellen. Het is dus om meerdere redenen van belang om de bekendmaking zorgvuldig te lezen.

Verzoek om voorlopige voorziening
Het instellen van beroep schorst de inwerkingtreding van de besluiten niet. Om de inwerkingtreding te schorsen dient er een verzoek om voorlopige voorziening bij de Raad van State te worden ingediend.

Diegene die beroep heeft ingesteld kan bij onverwijlde spoed een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan treedt in werking met ingang van de dag na die waarop de beroepstermijn afloopt, tenzij gedurende die termijn naast het instellen van beroep ook een voorlopige voorziening is gevraagd. In dat geval treedt het besluit niet in werking tot op dat verzoek is beslist.

Voor de overige besluiten welke zijn voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht geldt dat zij -indien geen verzoek om voorlopige voorziening is ingediend- in werking treden de dag na afloop van de beroepstermijn. Als tijdens de beroepstermijn een verzoek om voorlopige voorziening is gedaan treedt de beschikking niet in werking voordat op dat verzoek is beslist.

Een verzoek om voorlopige voorziening moet worden gericht aan:
Raad van State
T.a.v. de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA Den Haag.

Bij het verzoek moet een afschrift van het beroepschrift worden overgelegd.

Griffierecht
Aan de behandeling van het beroepschrift en een eventueel verzoek om een voorlopige voorziening zijn kosten (griffierecht) verbonden. Meer informatie hierover is te vinden op www.raadvanstate.nl.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit
Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze vergunning beschreven in de bijlage. De AERIUS-berekeningen zijn als bijlage 2 toegevoegd. Bijlage 3 bevat een kaart van de huidige projectlocatie, Bijlage 4 bevat een weergave van de planvorming, in bijlage 5 zijn de effecten weergegeven en bijlage 6 bevat het beheerplan. Neem alle bijlagen goed door.

Meer informatie
Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op gelderland.nl. U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Caroline Hendriks
Plv. teammanager Vergunningverlening

Documentnummer(s) inzage stukken:
03505200, 03505203, 03505206, 03505211, 03505212, 03505214, 03505215, 03505216, 03508910, 03508928, 03538550, 03539598, 03539931, 03539986, 03552235, 03556703, 03558155, 03558348, 03560375, 03564108, 03581534, 03588730, 03591261, 03591263, 03596984, 03596985, 03611975, 03611978, 03611980, 03623842, 03623843, 03623917, 03628654, 03629431, 03629442, 03643521, 03702637, 03702639, 03702640, 03702642, 03702643, 03702644, 03714571, 03715707, 03726742, 03726751, 03726753, 03726755, 03726764, 03726770, 03726774, 03726775, 03727830, 03730765, 03730766, 03730767, 03730769, 03730770, 03733602, 03733603, 03733604, 03733605, 03733606, 03743671, 03743745, 03743746, 03769747, 03769748, 03769749

Bijlagen
- Bijlage 1 – Toelichting en voorschriften
- Bijlage 2 – AERIUS- berekeningen
    - Verschilberekening (kenmerk: RhNuhi6beMXo d.d. 12 juli 2022)
    - Beoogde situatie (kenmerk Rjt8D5FJ9NRE d.d. 12 juli 2022)
- Bijlage 3 – Kaart projectlocatie
- Bijlage 4 – Inrichtingsplan VKA
- Bijlage 5 – Effecten op (broed)vogels binnen plangebied Willemspolder Fase 1
- Bijlage 6 – Beheerplan Willemspolder fase 1

BIJLAGE 1

1 Toelichting

1.1 Leeswijzer

De opbouw van deze toelichting op de vergunning is als volgt:

- Allereerst wordt de activiteit omschreven;
- Dan volgt de procedure;
- Vervolgens is het beoordelingskader toegelicht;
- Onder het kopje beoordeling wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met een conclusie, overige verplichtingen en de juridische grondslagen.

1.2 Omschrijving activiteiten

Dekker Grondstoffen B.V. (hierna Dekker) is voornemens om de in de Gelderse Waal-uiterwaarden gelegen Willemspolder zodanig te ontwikkelen dat winning van grondstoffen wordt gecombineerd met versterking van de ecologische en recreatieve waarden, en tevens een bijdrage wordt geleverd aan verbeterde waterafvoer. Het project 'Willemspolder' is onderdeel van de door Dekker opgestelde Gebiedsvisie voor de gehele Midden-Waal. De realisatie van deze visie gaat in fases plaatsvinden; na Willemspolder fase 1, volgen fase 2 (resterende deel Willemspolder) en fase 3 (Gouverneurspolder).

Het projectgebied waar de ingrepen gaan plaatsvinden betreft het deelgebied Willemspolder Fase 1 (figuur 1 in bijlage 3). Het gebied ligt aan de noordzijde van de Waal in Gelderland, geheel ten zuiden van de Waalbandijk, en grenst direct aan het kantoor van Dekker aan de Waalbandijk 1 in IJzendoorn. Aan de oostzijde wordt het gebied begrensd door de Nieuweweg en aan de westzijde loopt het tot ca. 500 meter ten oosten van de Prins Willem-Alexanderbrug. Deze begrenzing is gekozen op basis van de eigendomspositie van Dekker. De Nieuweweg vormt als het ware een scheidingsdam tussen de overnachtingshaven van Rijkswaterstaat en de voormalige zandwinplassen (oostplas en westplas). Figuur 2 in bijlage 3 geeft een beschrijving van de belangrijkste kenmerken van het projectgebied. Het projectgebied Willemspolder fase 1 heeft een oppervlakte van circa 160 hectare.

De realisatieduur van fase 1 is naar verwachting 10 jaar. Deze vergunning heeft alleen betrekking op fase 1.

In juni 2020 is het voorkeursalternatief (hierna VKA) vastgesteld, dit VKA is verder uitgewerkt tot het huidige ontwerp (zie figuur 1 en 2 en 3 in bijlage 4). Dit is het ontwerp dat in de Passende beoordeling getoetst is.

Met het project worden diverse doelstellingen nagestreefd, gerangschikt op prioriteit:

1. Winning van zand, grind en klei ten behoeve van de nationale bouwgrondstoffenbehoefte
2. Hoogwaterveiligheid
    a. Deltaprogramma
    b. Integraal Riviermanagement
    c. Hoogwaterbeschermingsprogramma
2. Natuurontwikkeling
    a. Kaderrichtlijn Water
    b. Natura 2000
    c. Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)
    d. Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone
3. Landschapsontwikkeling & Recreatie
4. Duurzaamheid en mobiliteit
    a. Opwekking duurzame energie ten behoeve van de Regionale Energie Strategie
    b. Elektrisch winnen en klasseren ten behoeve van CO2-reductie
    c. Haven met 'Bouwstoffen-hub' ten behoeve van scheepvaarttransport

Winning van zand, grind en klei ten behoeve van de nationale bouwgrondstoffenbehoefte vormt een expliciet onderdeel van het voornemen. Hiermee wordt de polder op de korte en middellange termijn ingericht ten behoeve van natuurontwikkeling, recreatief medegebruik en een verbeterde waterafvoer voor de lange termijn. Hierbij bestaan de voornaamste veranderingen uit het omvormen van akkers en productiegraslanden naar meer natuurlijke graslanden en het uitbreiden van de hoeveelheid diep en ondiep water. Ook wordt de bestaande bedrijfsbestemming in de uiterwaarden gerevitaliseerd ten behoeve van opslag en overslag en bewerking van bouwgrondstoffen, opwekking van duurzame energie en havenontwikkeling.

Natuurontwikkeling en verbetering waterafvoer
De bestaande zomerkade, die de scheiding vormt tussen het hoog- en het laag dynamische milieu, wordt (deels) opgeheven, waardoor een groter gebied rechtstreeks onder invloed van de rivierkundige dynamiek komt te staan. In het verlengde van de bestaande plassen wordt een hoofdgeul met zandige natuurlijke oevers gerealiseerd, waarmee het water bij hogere rivierpeilen beter kan doorstromen. Zo worden de bestaande plassen omgevormd tot een brede hoogwatergeul. Op deze plaatsen wordt dieper water toegestaan ten gunste van de bouwgrondstoffenvoorziening. Langs de noordkant van de hoofdgeul komt een systeem van lagunes met zandige natuurlijke oevers. Het hoog dynamische milieu biedt ruimte voor de ontwikkeling van pionier vegetaties. In de lagere gebiedsdelen wordt de ontwikkeling en uitbreiding van ondiep water, plas-dras situaties en zachthoutooibos gestimuleerd. Met opgaande begroeiing (ooibos en meidoornstruwelen) wordt een ruimtelijke afwisseling nagestreefd met meer open en meer besloten gedeelten. Verder wordt de opgaande vegetatie (bos, struwelen, solitaire bomen) zoveel mogelijk gekoppeld aan de geulachtige laagte en of de hogere oeverwallen. Ten noorden en oosten van het terrein met de voormalige steenfabriek is hardhout (hogere kern) en zachthout (lageren randen) ooibos voorzien.

Tussen de Waalbanddijk en de Waardweg komt in het westelijk deel van het gebied vochtig extensief beheerd grasland en in het oostelijk deel is ruimte voor laag dynamische plassen.

Revitalisatie bestaande bedrijfsbestemming
Op het terrein van de voormalige steenfabriek, bedrijventerrein Binnenwaard, wil Dekker een bedrijventerrein met haven realiseren waar ook duurzame energie wordt opgewekt. De bedrijfsbestemming (9,8 ha) is verdeeld over land en water (haven). De bedrijvigheid is volledig gericht op aan- en afvoer per schip. De haven is geschikt voor scheepstype 'groot Rijnschip Va / Vb', waarbij er maximaal twee schepen binnen de haven passen.

Recreatie
Voor de bewoners van de nabije kernen (Echteld, IJzendoorn, Ochten) worden enkele voorzieningen voor extensief recreatief medegebruik gerealiseerd; strandjes, visstekken, vliegerweide, wandel-/fietspad en voorzieningen voor natuurbeleving. Verschillende wegen geven vanaf de dijk toegang tot een landelijke route door de polder en/of ontsluiten op verschillende plaatsen de oeverzone. De bereikbaarheid van de bedrijfsbestemming via de Nieuwe Weg blijft ongewijzigd. De bestaande Waardweg aan de noordkant wordt een landelijke route toegankelijk voor wandelaars en fietsers. Het pad loopt rondom de meestromende nevengeul. De locatie waar zich ooit een redoute bevond (oud verdedigingswerk) wordt in ere hersteld door hier een uitzichtpunt/vogel observatiehut te realiseren. Deze plek, gelegen op de hogere oeverwal direct langs de rivier, kan worden bereikt door middel van een kabelpontje (overhaal). Aan de zuidkant komt door de stroomversnelling een met behulp van stapstenen doorwaadbare plek. Aan de noordzijde van het water komt een ligweide/strandje.

Drijvend zonnepark
In de oostelijk gelegen diepe plas wordt een drijvend zonnepark van 6 ha aangelegd. De positionering is aan de zuidzijde van de plas. Het betreft maximaal 25% van de plas.

In het oorspronkelijke plan waren twee windmolens opgenomen ter hoogte van de bouwstoffen-hub, maar deze zijn uiteindelijk uit het bestemmingsplan gelaten en niet meegenomen in de aanvraag.

In tabel 1 in bijlage 4 is de oppervlakteverdeling opgenomen.

<u>Aanlegfase (tijdelijke situatie)</u>
Voorbereiding
In deze fase vinden de voorbereidende werkzaamheden plaats om de bereikbaarheid, bescherming tegen rivierinvloeden en uitgangspositie voor delfstoffenwinning te waarborgen. Deze fase heeft een doorlooptijd van ongeveer een half jaar. De volgende werkzaamheden zijn te onderscheiden:
- ontgraven van de bovenlaag;
- aanpassen van de zomerkade tussen de Nieuwe weg en Heersweg;

- locatie geschikt maken voor de winning en productie van bouwgrondstoffen;
- revitaliseren van de bedrijfsbestemming op het terrein van de voormalige steenfabriek.

Realisatie
In de realisatiefase vinden de ontgrondingswerkzaamheden plaats en wordt het gebied gelijktijdig aangevuld en ingericht met het oog op de doelstellingen hoogwaterveiligheid, natuurontwikkeling, landschapsontwikkeling en recreatie. Deze fase heeft een doorlooptijd van 5 tot 10 jaar. De volgende werkzaamheden zijn te onderscheiden, zie ook figuur 6 en 7 van bijlage 4:

- Gestart wordt met het op diepte brengen van de in de uiterwaard aanwezige toegangsgeul naar de reeds aanwezige plas. Het vrijkomende materiaal wordt via deze weg per schip afgevoerd.
- De bestaande zomerkade in het gebied wordt verwijderd (in vak F en C) en een nieuwe zomerkade wordt aangelegd (vak D). De maximale diepte van ontgronding bedraagt -20 m NAP, m.u.v. het gedeelte waar zich nu de meest oostelijke zandwinplas bevindt, hier betreft het -45 m NAP.
- Na aanvoer van de drijvende zandzuiger en zandklasseerinstallatie wordt gestart met de ontgronding ter plaatse van het verwijderde deel van de zomerkade / Waardweg, De haven (vak G) en het noordelijke deel van het plangebied (Vak F en Vak C).
- De zandwinplas zal waar mogelijk worden aangevuld met materiaal wat vrij komt bij het ontgraven van de nog aanwezige kades en restmateriaal van het zandwinproces. Op deze manier wordt zo snel als mogelijk gestart met het realiseren van de natuurdoelstellingen.
- Vervolgens wordt de hoofdgeul en de nevengeul(en) gerealiseerd. Op een aantal locaties binnen het werkgebied zal uitwisseling van materiaal plaats vinden. Hierbij wordt zoveel mogelijk vanuit de bestaande plassen gewerkt.

Alle werkzaamheden vinden alleen gedurende de dag plaats tussen 7.00 en 19.00 uur.

Er wordt eerst een tijdelijke milieuvergunning (5 jaar) voor het bedrijventerrein bij de bouwstoffen-hub verleend. Deze is vanaf het ontgronden van de haven (Vak G) operationeel. Op het bedrijventerrein worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Haven voor scheepvaart, onderwateropslag / overslag / bewerking bouwgrondstoffen
2. Depot voor opslag bouwgrondstoffenopslag op land
3. Opslag materieel en duurzame startups, op buitenterrein
4. Bedrijfshal voor ondersteunende bedrijfsactiviteiten en duurzame startups
5. Resterend terrein voor logistiek, opslag en parkeren

<u>Gebruiksfase (eindsituatie)</u>
De ingerichte gebiedsdelen worden zoveel mogelijk meteen in beheer genomen met het oog op de natuurdoelstellingen. Vanwege de terugtrekkende beweging van zandwinning en herinrichting (ze werken zich het gebied uit) komt al in een relatief vroeg stadium een deel van het terrein beschikbaar voor uitbreiding van het begrazingsgebied.

In de gebruiksfase vinden de afrondende werkzaamheden plaats en wordt het gebied in gebruik genomen en beheerd. Randvoorwaarden en doelstellingen vanuit natuurontwikkeling (zie figuur 3 in bijlage 4) en recreatie spelen hier de belangrijkste rol. De doorlooptijd van de afrondende werkzaamheden bedraagt circa één jaar. Binnen deze fase worden ook een aantal recreatieve inrichtingselementen gerealiseerd zoals het trekpontje en het uitkijkpunt in de vorm van een redoute. Aan de hand van het beheerplan voor de Willemspolder wordt het gebied verder ontwikkeld en beheerd, zodat de gewenste ecotopen zich kunnen ontwikkelen. Op bedrijventerrein Binnenwaard is een haven met bouwstoffen-hub in gebruik genomen (zie figuur 5 in bijlage 4). De bedrijvigheid is volledig gericht op aan- en afvoer per schip.

Planning
In figuur 6 en 7 van bijlage 4 is de planning en fasering opgenomen

De Willemspolder ligt geheel in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het projectgebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het voormalige steenfabrieksterrein is geëxclaveerd uit het Natura 2000-gebied.

2 Procedure

Coördinatie
De bevoegde gezagen provincie Gelderland en de gemeente Neder-Betuwe hebben verschillende besluiten opgesteld.

2.1 Coördinatieprocedure

Op verzoek van initiatiefnemer coördineren Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland de voorbereiding van deze besluitvorming en de vergunningprocedure op basis van artikel 10a t/m 10e van de Ontgrondingenwet. Door de coördinatie worden het bestemmingsplan, het besluit ontgrondingenwet, het bijbehorende milieueffectrapport (MER) en de voornaamste uitvoeringsbesluiten gelijktijdig gepubliceerd en ter inzage gelegd. De coördinatie heeft tot doel de voorbereiding en bekendmaking van de besluiten voor het project af te stemmen en gelijktijdig te laten plaatshebben.

De definitieve besluiten
Met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden de volgende besluiten met de daarop betrekking hebbende stukken gelijktijdig ter inzage gelegd:

1. Bestemmingsplan 'Willemspolder fase 1' -gemeenteraad van Neder-Betuwe-;
2. Besluit - vergunning op grond van de Ontgrondingenwet -Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland-;
3. Besluit - vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (gebieden) -GS Gelderland-;
4. Besluit - ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (soorten) -GS Gelderland-;

5. Besluit - omgevingsvergunning, activiteit milieu (ontgronden en herinrichten) - Omgevingsdienst Rivierenland, namens het college van burgemeester en wethouders van Neder Betuwe-.

Als onderdeel van de gecoördineerde procedure zijn eerst de ontwerpbesluiten bekendgemaakt, waartegen door eenieder zienswijzen konden worden ingediend. Vervolgens zijn de definitieve besluiten opgesteld.

Gedeputeerde Staten van Gelderland treden op als coördinerend orgaan; vanuit deze rol mengen zij zich niet in de inhoudelijke besluitvorming van elk bevoegd gezag. Gedeputeerde Staten verzorgen de kennisgevingen van de met elkaar samenhangende (ontwerp)besluiten en organiseren de behandeling van de (eventueel) ingebrachte zienswijzen. Het onderhavige besluit maakt deel uit van de coördinatieprocedure. De bedoeling van deze coördinatieprocedure is om de samenhang en inzichtelijkheid van de betrokken besluiten bij onderhavig project te versterken en de besluitvorming zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De coördinatie heeft geen invloed op het toetsingskader voor ieder individueel besluit.

Milieueffectrapportage
Voor het project is een Milieueffectrapportage-procedure (gecombineerd plan-m.e.r. en project-m.e.r.) doorlopen. Het opgestelde milieueffectrapport (MER), inclusief aanvulling en addendum, dient ter ondersteuning van de besluitvorming en wordt gelijktijdig met de gecoördineerde besluiten ter inzage gelegd. De commissie voor de milieueffectrapportage is de afgelopen 2 jaar uitvoerig bij het project betrokken en heeft verschillende onafhankelijke adviezen op het rapport uitgebracht. Op 22 september 2021 is het eindadvies uitgebracht. Zie hiervoor https://www.commissiemer.nl/adviezen/3442.

Crisis- en herstelwet
Op deze besluiten en gecoördineerde projectprocedure is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Op het moment dat de besluiten op een later moment definitief wordt vastgesteld kan tegen deze besluiten door een belanghebbende rechtstreeks beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State worden ingesteld. In de regel wordt de behandeling van deze beroepsschriften, door de toepassing van de Crisis- en herstelwet, versneld behandeld.

Ontwerpbesluiten
Het ontwerpbestemmingsplan, het ontwerpbesluit ontgrondingenvergunning, het bijbehorende milieueffectrapport (MER) en de voornaamste ontwerp uitvoeringsbesluiten met bijbehorende documenten hebben in de periode van 17 maart 2022 tot en met donderdag 28 april 2022 ter inzage gelegen. Er zijn in deze periode zienswijzen ingediend. Een deel daarvan had betrekking op het ontwerpbesluit voor de Wet natuurbescherming. Voor de beantwoording van de zienswijzen en de motivering van eventuele aanpassingen van de besluiten wordt verwezen naar de

"Zienswijzennota Gecoördineerde besluiten Willemspolder fase 1". Dit document wordt gelijktijdig met de definitieve besluiten ter inzage gelegd.

De Zienswijzennota maakt onderdeel uit van dit besluit voor zover de beantwoording op de zienswijzen betrekking heeft op het ontwerpbesluit in het kader van de Wet natuurbescherming. De naar voren gebrachte zienswijzen geven voor ons geen aanleiding het definitief besluit te wijzigen ten opzichte van het ontwerpbesluit. Wel zijn enkele tekstuele aanpassingen enof verbeteringen doorgevoerd die geen invloed hebben op de afgewogen belangen en de besluitvorming.

Gezamenlijke voorbereiding van besluiten
De besluiten benodigd voor de realisatie van de ontgronding Willemspolder, fase 1 zijn door betrokken overheden gezamenlijk voorbereid en de communicatie daarover heeft via de initiatiefnemer plaatsgevonden. Om de op handen zijnde besluiten zo goed mogelijk bij betrokkenen onder de aandacht te brengen en hen daarover te raadplegen is de afgelopen jaren een uitgebreid participatietraject doorlopen en hebben er verschillende momenten van informatieverstrekking en raadpleging plaatsgevonden.
De bevoegde gezagen hebben per ontwerpbesluit de zienswijzen beantwoord, deze antwoorden gebundeld in een zienswijzenota en kennis genomen van de zienswijzennota en kunnen de inhoud hiervan onderschrijven. De zienswijzenota maakt onderdeel uit van de besluiten, voor zover de beantwoording op de zienswijzen betrekking heeft op elk betreffende besluit.

2.2 Aanvraag
Op 8 juli 2021 hebben wij uw aanvraag voor een vergunning in het kader van hoofdstuk 2 Wet natuurbescherming ontvangen. De aanvraag is gewijzigd en aangevuld op 15 juli, 21 september, 14 oktober, 21 oktober en 2 november 2021. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen zijn op 26 juni 2022 nieuwe AERIUS-berekeningen aangeleverd. Op 9 september 2022 is de definitieve zienswijzennota aangeleverd.

2.3 Historie vergunningverlening
Voor deze locatie is niet eerder een vergunning of een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) voor de Wet natuurbescherming verleend.

3 Voorschriften

U bent verplicht om zich aan de volgende voorschriften te houden:

Algemeen

Alle meldingen of toestemmingsaanvragen moeten gedaan worden via post@gelderland.nl onder vermelding van zaaknummer 2021-009660.

1. Deze vergunning is uitsluitend geldig voor (medewerkers van) de vergunninghouder en voor (rechts)personen die in opdracht van de vergunninghouder handelen. De vergunninghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.

2. De (rechts)personen genoemd in het vorige voorschrift zijn volledig op de hoogte van deze vergunning en de voorschriften. Zij kunnen deze voorschriften uitvoeren.

3. Een (digitale) kopie van deze vergunning met de bijbehorende AERIUS-berekeningen (bijlage 2) met kenmerken RhNuhi6beMXo en Rjt8D5FJ9NRE moet aanwezig zijn op de plaats waar de activiteiten worden uitgevoerd. Het is verplicht om deze te tonen op verzoek van bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.

4. De vergunning geldt voor het project op de kaart in figuur 1 van bijlage 3. Er mogen geen werkzaamheden buiten deze locatie en werkwegen plaatsvinden. Ook mogen er geen materiaal en materieel buiten deze locatie worden opgeslagen.

5. De werkzaamheden van de realisatiefase mogen worden uitgevoerd tot uiterlijk 31 december 2032.

6. Wilt u deze vergunning overdragen? U bent verplicht om daar toestemming voor te vragen aan provincie Gelderland.

7. Meld de start van de werkzaamheden minimaal vier weken voor de startdatum bij provincie Gelderland.

8. Het verwijderen van bomen en struiken mag alleen buiten het broedseizoen van vogels plaats vinden, lopend van 15 maart tot 15 juli. Indien dit niet mogelijk is, dient een week voorafgaand aan de rooiwerkzaamheden een nestcontrole plaats te vinden door een deskundig ecoloog. Bezette nesten moeten worden gemarkeerd en ongemoeid gelaten tot de jongen het nest uit eigen beweging hebben verlaten. Op de locaties waar bovengrond tijdens het broedseizoen moet worden verwijderd, moet de vestiging van broedvogels worden voorkomen. Dit moet gebeuren door vanaf 1 maart de vegetatie tweewekelijks af te maaien en kort te houden en het toepassen van maatregelen om vogels af te schrikken zoals het plaatsen van bewegende linten. De delen in het plangebied waar tijdens het broedseizoen niet gewerkt wordt moeten in het veld duidelijk gemarkeerd worden zodat deze niet betreden worden. Deze werkwijze moet opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

9. Voor wat betreft het toekomstige beheer krijgen alle voormalige landbouwpercelen binnen het plangebied, met uitzondering van enkele percelen die bedrijfsbestemming krijgen,

bestemming ‘natuur’ in het bestemmingsplan. De percelen tussen de Waardweg en dijkzone (vak C) worden geoptimaliseerd voor de wulp. De percelen die bouwland zijn worden omgezet in grasland. De voedselrijke toplaag wordt afgegraven waardoor vochtiger grasland ontstaat wat extensiever wordt beheerd. Het dagelijkse beheer van vak C bestaat uit jaarrond begrazingsbeheer met paarden en runderen door extensieve beweiding met lage veebezetting: 1 Gve per 2 ha. en cyclisch beheer, waarvan de frequentie wordt bepaald op basis van jaarlijkse monitoring van het plangebied. Het cyclisch beheer voor droog schraalgrasland bestaat uit het plaatselijk afgraven van te hoge delen van de oeverwal waar geen bos en struweel is toegestaan, zodat de uitgangspositie voor het natuurbeheertype Droog schraalgrasland weer is bereikt. Door het maaiveld op deze plaatsen te verlagen tot maximaal 0,5 meter onder de maaiveldhoogte conform het rivierkundig model wordt voorkomen dat te vaak moet worden ingegrepen. Binnen de projectbegrenzing wordt het huidige leefgebied van de wulp, op de oeverwal in de zuidwesthoek, zoveel mogelijk behouden door in ieder geval het westelijk deel te vrijwaren van bos of struwelen. Hiermee blijft de openheid behouden en sluit de oeverwal aan bij het leefgebied ten westen van het projectgebied.

10. Er mag alleen worden gewerkt tussen 07:00 uur en 19:00 uur.

11. Gebruik alleen kunstmatige verlichting op plekken waar dit uit veiligheidsoogpunt noodzakelijk is. Voorkom aanschijning van het water door de verlichting goed op te stellen, af te stellen, in te richten en af te schermen.

12. De bouwstoffen-hub is de dominante stikstofbron. De bouwstoffen-hub mag pas in gebruik worden genomen als de agrarische activiteiten op de percelen binnen het plangebied (zoals aangegeven in figuur 5 uit bijlage 4) daadwerkelijk zijn beëindigd.

13. De inzet van materieel komt overeen zoals in de Aerius-berekening met kenmerk RhNuhi6beMXo is vermeld. Als er afgeweken wordt van wat in de berekening vermeld staat en er meer stikstofdepositie kan ontstaan dient dit aan provincie Gelderland gemeld te worden.

14. Stuur vóór 1 juli 2022 een monitoringsplan voor de wulp ter goedkeuring aan provincie Gelderland. In het plan moet de monitoringsmethodiek naar de wulp worden opgenomen. In de passende beoordeling (2020/34) is aangegeven dat het seizoensgemiddelde wulpen binnen het plangebied 43 was tijdens de tellingen 2013/2014 tot en met 2017/2018. Dit getal geldt als nulmeting. Indien het aantal getelde wulpen na de jaarlijkse telling onder de 43 komt en dit aantoonbaar aan factoren binnen het plangebied is gerelateerd, moet het beheer worden aangepast. De aanpassing moet worden voorgelegd aan provincie Gelderland.

15. Stuur vanaf het jaar 2022 tot en met 2032 jaarlijks uiterlijk op 1 november een voortgangsrapportage (in pdf) ter goedkeuring naar provincie Gelderland. Meld in de rapportage:
    a. De voortgang van de werkzaamheden;
    b. De mate waarin de mitigerende maatregelen zijn uitgevoerd;
    c. De resultaten van de inrichtings- en beheermaatregelen;
    d. Het beheer op de doelen waarvoor het gebied is aangewezen.

    Baseer de monitoring op minimaal een jaarlijkse inventarisatie van de vogelsoorten (waaronder de wulp) en minimaal een éénmalige inventarisatie (niet ouder dan twee jaar) van de overige natuurwaarden waarvoor in het aanwijzingsbesluit een doel is opgenomen. Als uit de rapportage blijkt dat de effecten van de activiteit in negatieve zin afwijken van de aanvraag of deze vergunning, kunnen we aanvullende maatregelen voorschrijven om deze negatieve effecten te mitigeren.

16. Voer het beheer van in het plangebied Willemspolder Fase 1 uit volgens het “Beheerplan Willemspolder Fase 1” van 20 oktober 2021 zoals opgenomen in bijlage 6.

Het beheer van het plangebied Willemspolder fase 1 dient gedurende minimaal 18 jaar (3 beheerperiodes van 6 jaar) te worden voortgezet. Mocht het beheer zoals beschreven in het beheerplan wijzigen dan dient een nieuwe versie van het beheerplan te worden gestuurd aan provincie Gelderland.

17. Is de activiteit klaar? Meld dit binnen twee weken aan provincie Gelderland.

3.1 Soortenbescherming en houtopstanden

Dit besluit geldt alleen voor het onderdeel gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming. Er loopt een aparte procedure binnen de coördinatie voor de ontheffing voor de soortenbescherming (zaaknummer 2021-013239). Het besluit op de ontheffingsaanvraag ontvangt u separaat. Tevens is op 10 november 2021 een kapmelding ingediend en moet worden voldaan aan de herplantplicht binnen 3 jaar. Indien hier niet aan kan worden voldaan, moet een ontheffing voor houtopstanden bij de provincie Gelderland aangevraagd worden.

4 Beoordelingskader

4.1 Bepalen vergunningplicht

Als er Natura 2000-gebieden zijn waar het project in de beoogde situatie zorgt voor stikstofdepositie (> 0,00 mol N/ha/j) boven de kritische depositie grenswaarde, zijn onder dergelijke omstandigheden significant negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten.

Vergunningplicht ontstaat wanneer significante gevolgen door het project kunnen ontstaan. Dit staat in artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming: 'het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Met het in werking treden van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering per 1 juli 2021 geldt er een vrijstelling van de vergunningplicht voor het aspect stikstof voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten waarvan de emissies tijdelijk en beperkt zijn. Echter omdat hier sprake is van een projectdoel dat niet genoemd is in de Wet stikstofreductie, valt de aanlegfase van dit project niet onder de partiële vrijstelling.

Met de huidige aanvraag wordt intern salderen aangevraagd. Wij zullen dus op voorhand moeten beoordelen of vaststaat dat door het toepassen van intern salderen geen toename van de stikstofdepositie plaatsvindt ten opzichte van de referentiesituatie. Als dat het geval is, is er geen vergunningplicht, zoals blijkt uit de eerdergenoemde uitspraak inzake Logtsebaan.

Deze beoordeling is gedaan op grond van de huidige plannen, het huidige recht (de huidige wet- en regelgeving en jurisprudentie) en het huidige beleid.

Indien de plannen in vorm of omvang veranderen of het recht, het beleid of de berekeningsmethodiek (een nieuwe AERIUS-versie) wijzigen, kan dat tot gevolg hebben dat aan dit besluit (de positieve weigering) geen rechten meer kunnen worden ontleend. Voorgaande betekent dat u opnieuw zult moeten toetsen of er een vergunningplicht is op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de Wet natuurbescherming als zich een van de volgende situaties voordoet:

- Het recht, het beleid of de berekeningsmethodiek verandert voordat de bouw of de voorbereidende werkzaamheden aanvangen;
- U voert de werkzaamheden uit op een andere wijze dan in de aanvraag en eventuele aanvullende informatie door u is aangegeven;
- U houdt zich niet aan de in dit besluit opgenomen beperkingen en/of voorwaarden.

De referentiesituatie wordt als volgt bepaald:

- In het geval dat voor de bestaande activiteit een natuurvergunning is verleend die onherroepelijk is, bepaalt deze natuurvergunning de maximaal toegestane depositie op Natura 2000-gebieden; dus de vergunde depositie is de referentiesituatie;
- Is voor de bestaande activiteit (nog) geen natuurvergunning verleend, dan is de referentiesituatie de laagst (vergunde) situatie vanaf de referentiedatum. Dat is de datum waarop een gebied waarop dit project invloed heeft werd aangewezen als Natura 2000 gebied of een voorloper hiervan.

4.2 AERIUS Calculator C21

Sinds 20 januari 2022 is een nieuwe versie van AERIUS Calculator beschikbaar. Dit betreft versie C21. Het is voor de toestemmingverlening onder de Wet natuurbescherming wettelijk voorgeschreven om met deze AERIUS Calculator versie te berekenen of effecten kunnen optreden door stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. In de nieuwe AERIUS-versie 2021 zijn verschillende uitgangspunten aangepast ten opzichte van de vorige versie. Eén van de aanpassingen betreft de rekenafstand van 25 km. Deze is aangepast naar aanleiding van het rapport van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof en dit is vastgelegd in de kamerbrief van 9 juli 2021 met kenmerk DGS / 21173346. In deze brief zijn de vervolgacties beschreven naar aanleiding van het eindrapport ‘Meer meten, robuuster berekenen’ van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof van 15 juni 2020.

In de kamerbrief is aangegeven dat op basis van recente jurisprudentie de volgende juridische randvoorwaarden gelden voor het vaststellen van een afbakening voor stikstofdepositie van verschillende emissiebronnen:

- Er is technisch modelmatig onderbouwd (balans tussen volledigheid en precisie van stikstofberekeningen) dat een berekende projectbijdrage voorbij een afbakening niet meer redelijkerwijs toerekenbaar is aan een project, en
- Binnen die afbakening treft de initiatiefnemer van een project voor zover nodig maatregelen ten behoeve van de mitigatie van de stikstofdepositie, en

- Er is verzekerd dat, waar nodig, passende maatregelen getroffen worden om een verslechtering van stikstofgevoelige habitats (in Natura 2000-gebieden) als gevolg van de totale stikstofdepositie, dat wil zeggen inclusief die buiten de gehanteerde projectafbakening, te voorkomen.

In de nieuwe (huidige) versie van AERIUS Calculator is ervoor gekozen om een rekenafstand van 25 km in te programmeren voor elke bron die wordt ingevoerd. Vanwege de keuze om een rekenafstand van 25 km per bron te programmeren betekent dit in de praktijk dat er rekeneffecten kunnen ontstaan in AERIUS op het moment dat een bron of enkele bronnen iets verschuiven in de aangevraagde situatie. Deze rekeneffecten treden op aan de rand van 25 km afstand van de verschoven bronnen. AERIUS geeft dan aan dat er een toename is van stikstofdepositie op enkele of een grotere groep van hexagonen. Van de berekende stikstofdepositietoenames op ongeveer 25 km afstand dient te worden bepaald of deze worden veroorzaakt door AERIUS rekeneffecten. Dit doen wij door te bepalen of deze hexagonen binnen 25 km afstand van de projectgrens liggen. In de kamerbrief is immers aangegeven dat de effecten van het project moeten worden bepaald tot 25 km afstand en niet de effecten van individuele stikstofbronnen.

AERIUS Calculator Versie 2021.1 van 21 juni 2022
Wij hebben op 26 juni 2022 nieuwe AERIUS-berekeningen ontvangen die in de nieuwe versie van AERIUS Calculator zijn berekend.

5 Beoordeling

De aanvraag heeft betrekking op verschillende effecten. In de beoordeling wordt eerst ingegaan op de effecten van stikstof. Daarna wordt ingegaan op overige effecten.

5.1 Effecten stikstof

De aanvraag bevat twee relevante onderdelen voor het aspect stikstofdepositie, namelijk:

<u>Ontgronding (winning van delfstoffen zoals dekgrond, klei, zand en grind gedurende 10 jaar)</u>
- Mobiele werktuigen ter ondersteuning van de ontgronding. De zandzuig- en klasseerinstallatie zijn elektrisch en vormen daarmee geen relevante activiteit voor het aspect stikstofdepositie.
- Scheepvaart vanaf de projectlocatie tot de Waal. Schepen worden gebruikt om het gewonnen materiaal af te voeren. De verwachting is dat 90% van het af te voeren materiaal per schip zal plaatsvinden.
- Vrachtverkeer vanaf de projectlocatie naar elders. De verwachting is dat 10% van het af te voeren materiaal per as wordt vervoerd.
- Voor de overslag op de projectlocatie worden ook vrachtwagens ingezet.

Grondstoffen-hub

- Dekker is van plan binnen het projectgebied een bouwstoffen-hub met haven te realiseren. Hiermee kan een efficiënte toelevering voor onder andere de bouwsector en grondstoffen verwerkende industrie in Nederland worden gerealiseerd. Hier worden mobiele werktuigen bij gebruikt.
- Voor de aan- en afvoer van bouwgrondstoffen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van schepen.

Extensief begrazen

Binnen het plangebied zal extensieve begrazing plaatsvinden ten behoeve van natuurbeheer. Uit het beheerplan volgt dat het om maximaal 64 grazers per jaar zal gaan.

Bepalen vergunningplicht

Uit de bij de aanvraag ingediende AERIUS-berekeningen blijkt dat in de beoogde situatie stikstofdepositie plaatsvindt ter plaatse van Natura 2000-gebieden. Deze depositie heeft mogelijk significante gevolgen voor die betreffende Natura 2000-gebieden. Beoordeeld moet worden of de referentie al voorziet in een (minimaal) even grote stikstofdepositie.

5.1.1 Vaststellen van de referentiesituatie

Omdat er voor deze locatie nog geen vergunning voor de Wet Natuurbescherming of de Natuurbeschermingswet 1998 is en een milieutoestemming niet aan de orde is, bepalen wij de referentiesituatie aan de hand van de feitelijke situatie op de referentiedatum van het betreffende Natura-2000 gebied.

Ontwikkelingen die na de aanwijsdatum van Natura 2000-gebieden zijn uitgevoerd mogen volgens de Wet natuurbescherming geen significant nadelige gevolgen hebben voor stikstofgevoelige habitattypen in deze Natura 2000-gebieden. De referentiesituatie voor Natura 2000-gebieden wordt beschreven op de referentiedata waarop de gebieden zijn aangewezen als Natura 2000-gebied onder de bescherming van de Habitatrichtlijn (92/43/ EEG) en Vogelrichtlijn (79/409/EEG). Voor Natura 2000-gebied Rijntakken is 24-3-2000 de referentiedatum.

Voor de referentiesituatie is het van belang de relevante bronnen te selecteren. Hiervoor geldt dat een groot gedeelte van het gebied momenteel gebruikt wordt als landbouwgebied. Op landbouwgronden is bemesting mogelijk. Voorts is het voor landbouwgebieden noodzakelijk dat ze bewerkt worden. Dit gebeurt doorgaans met tractoren. Door de verbranding van diesel komt hier stikstof vrij. De toekomstige bouwstoffen-hub is gesitueerd op een voormalig steenfabrieksterrein. Dit betreft een inrichting in de zin van de Wet milieubeheer waar een vergunning voor afgegeven is. Hiermee kan gesaldeerd worden mits er nog steeds sprake is van een gerealiseerde capaciteit die zonder aanvullende vergunningen weer in gebruik genomen kan worden.

De steenfabriek is in een dusdanige staat dat zonder omgevingsvergunning voor de herbouw van het pand niet gestart kan worden met de productie. Daarom is besloten de emissies van de steenfabriek niet in het stikstofonderzoek op te nemen.

Aan de hand van de uitgevoerde berekeningen kunnen de volgende conclusies getrokken worden:
- De voorgenomen activiteiten hebben door de inzet vervoersmiddelen en mobiele werktuigen NOx-emissies tot gevolg.
- In de beoogde situatie is sprake van een daling van NH3-emissie en een stijging van NOx-emissies ten opzichte van de referentiesituatie.
- De totale emissie voor de beoogde situatie bedraagt circa 0,9 ton NOx/jaar en 0,4 ton NH3/jaar. Dit is in de situatie dat er tegelijkertijd sprake is van het in bedrijf zijn van de bouwgrondstoffen-hub en de ontgronding. In de referentiesituatie was de emissie circa 0,1 ton NOx/jaar en 2,5 ton NH3/jaar.
- In de referentiesituatie is de stikstofdepositie 215,99 mol/ha/jaar. De beoogde situatie heeft een veel kleinere impact tot maximaal 90,59 mol N/ha/jaar.
- Met behulp van het rekenprogramma AERIUS is het netto-effect bepaald (verschilberekening beoogd minus referentie). Op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken bedraagt de stikstofdepositie 0,00 mol/ha/jaar.

5.1.2 Vaststellen van het feitelijk gebruik

Voor het vaststellen van het feitelijk gebruik is met luchtfoto's aangetoond dat de percelen binnen het projectgebied sinds de referentiedatum als grasland in gebruik zijn. De activiteiten die de referentie vormen komen overeen met de bijgevoegde AERIUS-verschilberekening (situatie 1 – referentiesituatie).

<u>Emissies door landbouwgebruik</u>

Bepaling emissies door bemesting (AERIUS-bronnen 1 tot en met 16)
Voor de wijze van kwantificeren van de ammoniakemissie per perceel, wordt gebruik gemaakt van de methode op basis van kengetallen van de Rijksoverheid. De kengetallen zijn afgeleid van de INITIATOR-data van RIVM en zijn een naar agrarische regio´s herleid gemiddelde, met in achtneming van de stikstofgebruiksnorm. Voor de agrarische regio waar het plangebied betrekking op heeft geldt een kengetal van 34,05 kg ammoniak/ha/jaar).

In onderstaande tabel zijn de NH3-emissies gekwantificeerd aan de hand van de oppervlakte en het bovengenoemde kengetal. De emissies zijn gemodelleerd als een vlakbron in AERIUS, waarbij zo veel mogelijk de specifieke vormen van de percelen gerespecteerd zijn.

AERIUS-bron	Perceel X,Y (RD)	Oppervlakte (ha)	NH_3-emissie (kg/jaar)
1	163772, 434392	7,897	268,9
2	164172, 434067	5,005	170,4
3	163766, 434174	1,996	68,0
4	163947, 434045	2,260	77,0
5	163852, 433956	5,753	195,9
6	163525, 433904	2,159	73,5
7	163340, 433985	8,727	297,2
8	163525, 434035	4,398	149,8
9	163255, 433770	1,769	60,2
10	163556, 434560	3,220	109,6
11	163704, 434548	4,196	142,9
12	163865, 434613	3,264	111,1
13	164050, 434684	4,067	138,5
14	164251, 434807	0,288	9,8
15	164413, 434960	4,217	143,6
16	164851, 435129	0,920	31,3

Tabel 1. Emissiekwantificering bemesting in kg NH3/jaar

Bepaling emissies door agrarische werktuigen (AERIUS-bronnen 17 tot en met 32)
Agrarische percelen worden mechanisch bewerkt. Daar worden agrarische mobiele werktuigen voor ingezet. Deze verbruiken diesel. Aan de hand van het kengetal van 135 liter[1] diesel per hectare per jaar en de oppervlakte van de percelen is een jaarlijks dieselverbruik vastgesteld dat mag vinden. Hiermee maakt het onderdeel uit van de toegestane situatie. Zie de volgende tabel.

[1] Agentschap NL (2012), Dieselbesparing in de melkveehouderij. Publicatienummer: 2AGRO1215

AERIUS-bron	Perceel X,Y	Oppervlakte (ha)	Liters/jaar	Motor
17	163772, 434392	7,8969	1.066	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
18	164172, 434067	5,0046	676	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
19	163766, 434174	1,9959	269	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
20	163947, 434045	2,2603	305	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
21	163852, 433956	5,7525	777	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
22	163525, 433904	2,1592	291	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
23	163340, 433985	8,7271	1.178	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
24	163525, 434035	4,3981	594	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
25	163255, 433770	1,7689	239	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
26	163556, 434560	3,22	435	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
27	163704, 434548	4,1957	566	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
28	163865, 434613	3,2639	441	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
29	164050, 434684	4,0673	549	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
30	164251, 434807	0,2882	39	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
31	164413, 434960	4,2173	569	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M
32	164851, 435129	0,9202	124	AERIUS standaard STAGE III, 75-130 kW, Cat. M

Tabel 2. Dieselverbruik agrarische werktuigen.

Verantwoording gecontinueerd gebruik
In bovenstaande is de referentiesituatie van de stikstofemissie door agrarisch gebruik (bemesting en agrarische werktuigen) beschreven voor het vroegst geldende referentiejaar 1996. Daarbij is aangetoond dat de landbouwpercelen tijdens het referentiejaar 1996 al agrarisch in gebruik waren. Aan de hand van een topografische kaart uit 1996 blijkt dat het plangebied landbouwareaal betreft. De beeldbank van Rijkswaterstaat bevat luchtfoto's van de Willemspolder die laten zien dat er vanaf 1995 en 1996 sprake was van agrarisch gebruik. Een luchtfoto van Google Earth uit 1985 laat zien dat de percelen binnen het plangebied in agrarisch gebruik waren. De stikstofemissie door bemesting in het referentiejaar 1996 is bepaald op basis van de beschikbare data van verbouwde gewassen per perceel over de jaren 2015 tot en met 2019. Daarbij is gebruik gemaakt van de meest recente stikstofgebruiksnormen (stand: april 2020). Het gemodelleerde stikstofgebruik is gemiddeld over de genoemde 5 jaren. Door een gemiddelde te nemen, is sprake van een conservatieve kwantificering van emissies. De emissie vanwege de mechanische bewerking met agrarische mobiele werktuigen is bepaald op basis van een dieselverbruik van 135 liter diesel per hectare per jaar (Agentschap NL 2012, Publicatienummer: 2AGRO1215). Zo is tot een realistische stikstofemissie voor de referentiesituatie gekomen die past bij de huidige, feitelijke situatie in het plangebied. In de referentiesituatie is geen stikstofdepositie toegekend aan de huidige, feitelijke situatie op het bedrijventerrein Binnenwaard. In werkelijkheid hebben de opslag en transportactiviteiten en de kantoorfunctie wel enige stikstofuitstoot tot gevolg. In verhouding tot de stikstofuitstoot vanwege de agrarische activiteiten is dit echter verwaarloosbaar.

Bij het toepassen van het principe van intern salderen leidt de lichte onderschatting van de referentiesituatie niet tot wezenlijk andere resultaten. De aanpak kan worden beschouwd als een worst case benadering.

5.1.3 Aangevraagde situatie

Onderstaande tabellen geven de aangevraagde situatie weer. Onderstaande tabellen zijn een samenvatting van situatie 2 uit de bijgevoegde AERIUS-berekening (bijlage 2). Uit situatie 2 blijkt de aangevraagde situatie zoals deze wordt beoogd. In deze berekeningen is eveneens de emissie van alle bronnen en de daarbij behorende depositie terug te vinden.

Afvoer klei

Uit het plangebied wordt 640.000 m3 klei afgevoerd, waarvan 90% per schip en 10% per as naar de in de Willemspolder gelegen steenfabriek Schipperswaard. In de berekeningen is uitgegaan van een iets hogere hoeveelheid af te voeren klei dan in de grondbalans is aangegeven. Daardoor geven de onderzoeken een lichte overschatting van de af te voeren hoeveelheden en de daaraan gekoppelde transportbewegingen.

Afvoer industriezand

Het geproduceerde industriezand wordt 100% afgevoerd per schip. In de onderstaande tabellen wordt toegelicht op welke wijze de productie aan industriezand is omgerekend naar het aantal schepen.

Emissies door ontgronding

Mobiele werktuigen droge winning (AERIUS-bron 7 t/m 13)

De droge winning betreft een ontgraving en gedeeltelijke afvoer van 1.050.000 m3 klei en 155.000 m3 bovengrond. Tijdens de natte winning worden alleen elektrisch aangedreven werktuigen ingezet (zuiger en klasseerinstallatie). Voor de afvoer wordt gebruikgemaakt van schepen. Deze zijn in AERIUS-bron 1 en 2 opgenomen. In onderstaande tabel is de grondbalans voor de droge winning weergegeven.

MATERIAALSOORT	TE ONTGRAVEN EN AF TE VOEREN (M³)	TE ONTGRAVEN EN TER PLAATSE TE VERWERKEN (M³)	TOTAAL TE ONTGRAVEN (M³)
Klei	640.000	410.000	1.050.000
Ophoogzand	0	3.300.000	3.300.000
Industriezand	6.470.000	6.110.000	12.580.000
Grind	0	0	0
Bovengrond	0	155.000	155.000
Overig	0	0	0
Totalen	**7.110.000**	**9.975.000**	**17.085.000**

Tabel 3. grondbalans

Deze machines worden alleen ingezet tijdens de droge winning die voorafgaat aan de natte winning. De bepalende machine voor de inzetduur is de hydraulische graafmachine. Per dag kan 2.500 m3 verwerkt worden. Bij afvoer en verzet van 640.000 m3 in totaal betekent dit dat er jaarlijks circa 40 werkdagen voor de mobiele werktuigen zijn. In onderstaande tabel zijn de aangepaste emissiegegevens opgenomen.

	Hydraulische graafmachine bouwjaar >2015	Wiellader bouwjaar >2015	Bulldozer bouwjaar >2015
Type	Volvo 380E	Volvo L90H	CAT D6T
Brandstof	Diesel	Diesel	Diesel
Vermogen (kW)	226	137	154
Gemiddelde belasting (bron: Dekker Grondstoffen)	35%	35%	35%
Draaiuren/jaar	400	320	320
Brandstofverbruik liter/uur (bron: AERIUS)	21,5	13,9	15,0
Brandstofverbruik liter/jaar	8.600	4.448	4.800

tabel 4. emissiebronnen

Voor de mobiele werktuigen is uitgegaan van relatief nieuw materieel. Het gemiddelde mobiele werktuig in Nederland kan ouder zijn dan bovengenoemd. Dekker zal echter alleen materieel inzetten dat minimaal aan de Europese Stage IV-emissienorm voldoet. Dit zijn machines die vanaf circa 2014/2015 op de markt zijn gekomen.

Scheepverkeer (AERIUS-bronnen 1 en 2) en vrachtverkeer (AERIUS-bronnen 3 en 4)
Dit betreffen de scheepvaartbewegingen en vrachtautobewegingen ten behoeve van de droge winning. In de berekening is uitgegaan van schepen met een inhoud van 2500 ton. Indien gebruik gemaakt wordt van meer kleinere schepen, zullen meer vaarbewegingen nodig zijn. Naar verhouding leidt dit totaal tot een vergelijkbare stikstofemissie, in elke geval zal het geen toename opleveren.

In onderstaande tabellen is de kwantificering van vervoersbewegingen opgenomen.

Afvoer van klei uit plangebied	Kwantificering
Totale afvoer van klei	640.000 m^3
Totale afvoer van klei	1.024.000 ton
90% afvoer per schip	921.600 ton
Laadcapaciteit schepen (type M8)	2.500 ton
Totaal aantal scheepsladingen	368
Gem. aantal scheepsladingen per jaar (over 6 jaar)	61
Gem. aantal scheepvaartbewegingen per jaar (over 6 jaar)	122
Gem. aantal scheepvaartbewegingen per jaar (over 6 jaar, oost)	**62**
Gem. aantal scheepvaartbewegingen per jaar (over 6 jaar, west)	**60**

Tabel 5. Kwantificering afvoer per schip (droge winning)

Afvoer van klei uit plangebied	Kwantificering
Totale afvoer van klei	640.000 m^3
Totale afvoer van klei	1.024.000 ton
10% afvoer per vrachtauto	102.400 ton
Laadcapaciteit vrachtauto	30 ton
Totaal aantal vrachtautoladingen	3.413
Gem. aantal vrachtwagenladingen per jaar (over 6 jaar)	569
Gem. aantal vrachtwagenbewegingen per jaar (over 6 jaar)	**1.138**

Tabel 6. Kwantificering afvoer per vrachtauto (droge winning)

Afvoer van klei uit plangebied	Kwantificering
Totale verwerking van klei	410.000 m^3
Totale verwerking van klei	656.000 ton
Laadcapaciteit vrachtauto	30 ton
Totaal aantal vrachtautoladingen (bij 100% per as)	21.867
Gem. aantal vrachtwagenladingen per jaar (over 6 jaar)	3.644
Gem. aantal vrachtwagenbewegingen per jaar (over 6 jaar)	**7.289**

Tabel 7. Kwantificering vrachtauto voor verwerking in het gebied (droge winning)

De huidige versie van AERIUS is niet meer in staat om te rekenen met Europese emissienormen voor wegverkeer (Euro-klassen). Dit heeft ertoe geleid dat in de aangepaste berekening is uitgegaan van gemiddelde emissiegetallen voor wegverkeer. Het rekenjaar 2022 is genomen omdat niet eerder dan in 2022 gestart wordt met de werkzaamheden. De verwachting is dat in de toekomst emissies als gevolg van wegverkeer verder dalen.

Emissies door bouwstoffen-hub en natte winning

Mobiele werktuigen bouwstoffen-hub (AERIUS-bron 7 t/m 13)

Voor de bouw en het gebruik van de bouwstoffen-hub worden mobiele werktuigen ingezet. In het rapport werd al uitgegaan van volledig gebruik van de hub. Zolang deze nog niet geheel in gebruik is, kan er sprake zijn van bouwen. Het uitgangspunt is dat de bouwactiviteiten beperkt blijven tot het bouwen van hallen/loodsen met kleine kantoorvoorzieningen en terreininrichting. Het gebruik van mobiele werktuigen blijft hierbij beperkt tot enkele dagen/weken. Daarom wordt aangenomen dat de bouw- en aanlegactiviteiten passen binnen de uren die al opgenomen zijn in de berekening voor het volledig in bedrijf zijn van de hub. In figuur 5 van bijlage 4 is een schets weergegeven van de inrichting van de hub.

Omdat het gaat om mobiele werktuigen, geldt voor deze bron dat de emissiekwantificering aangepast moet worden voor de meest recente emissiekengetallen. In onderstaande tabel is de nieuwe emissiekwantificering opgenomen.

	Hydraulische kraan overslag	Wiellader	Hydraulische graafmachine op terrein	Intern transport
Type	AERIUS graafmachine, 150 kW, >2015	AERIUS wiellader, 200 kW, >2015	AERIUS graafmachine, 150 kW, >2015	AERIUS kiepbak, 280 kW, >2015
Brandstof	Diesel	Diesel	Diesel	Diesel
Vermogen (kW)	150	200	150	280
Gemiddelde belasting (bron: Dekker Grondstoffen)	35%	35%	35%	35%
Draaiuren/jaar	2.500	2.500	2.500	7.500 (3 stuks)
Brandstofverbruik liter/uur (bron: AERIUS)	14,9	19,6	14,9	27,25
Brandstofverbruik liter/jaar	37.250	49.000	37.250	201.375

Tabel 8. Emissiekwantificering mobiele werktuigen – bouwstoffen-hub

Ook hier wordt uitgegaan van relatief nieuw materieel. Buiten dat het de ambitie is van Dekker om modern materieel in te zetten, is tegen de tijd dat de realisatie daadwerkelijk van start gaat met grote waarschijnlijkheid sprake van een alom vertegenwoordiging van Stage IV- of moderner materieel.

Scheepsverkeer t.b.v. natte winning, bouwstoffen-hub en overnachten (AERIUS-bron 5)
De bouwstoffen-hub wordt voornamelijk per schip ontsloten. Er zullen schepen zijn die gebruikmaken van bouwstoffen-hub, maar kunnen ook schepen zijn die komen overnachten, of komen laden aan de Emmy/Yvonne. In onderstaande tabel is de kwantificering van scheepsverkeer opgenomen.

Scheepsverkeer		Kwantificering
Natte winning	Productie Emmy/Yvonne per jaar	1.000.000 ton
	Laadvermogen per schip (type M8)	2.500 ton
	Aantal schepen per jaar	400
	Aantal bewegingen per jaar	***800***
Bouwgrondstoffen-hub	Verladingscapaciteit per jaar	500.000 ton
	Laadvermogen per schip (type M8)	2.500 ton
	Aantal schepen per jaar	200
	Aantal bewegingen per jaar	***400***
Overnachten	Verwacht aantal bezoeken per etmaal	2
	Gemiddeld scheepstype	M8
	Verwacht aantal bezoeken per jaar	730
	Aantal bewegingen per jaar	***1.460***
Totaal	**Aantal scheepvaartbewegingen per jaar**	**2.660**

Tabel 9. Kwantificering van scheepsverkeer

In de haven komt een walstroomvoorziening en bij overnachten komen schepen langszij de elektrische winwerktuigen Emmy/Yvonne. De schepen kunnen voor de stroomvoorziening op deze winwerktuigen aansluiten. Hierdoor zal geen sprake zijn van ligemissies.

Wegverkeer (AERIUS-bron 6)
De bouwstoffen-hub wordt voornamelijk per schip ontsloten, toch zal sprake zijn van wegverkeer. Het uitgangspunt hierbij is dat er 13 personenauto's en 1 vrachtauto per dag de hub bezoeken. Dit leidt tot 26, respectievelijk 2 bewegingen per etmaal. Deze zijn gemodelleerd vanaf het voormalige fabrieksterrein naar de Waalbandijk.

Toekomstige extensieve begrazing (AERIUS-bron 13)
Het extensieve beheer in de toekomstige situatie levert een kleine emissie op van xxx. Waarbij als uitgangspunt voor het toekomstige beheer zijn gebruikt:

- 9,8 ha droog schraalgrasland x 0,5 grazer/ha = 4,9 grazers
- 2,7 ha bloemdijk x 1 grazer/ha = 2,7 grazer
- 28.1 ha kruiden en faunarijk grasland x 2 grazers /ha = 56,2 grazers

Uit het beheerplan volgt dat het om maximaal 64 grazers per jaar zal gaan. Deze zullen niet jaarrond aanwezig zijn, maar voor de berekening gaan wij daar wel van uit. Voor het berekenen van ammoniakemissies door begrazing hanteren wij het emissiekengetal voor beweiden. Dit is 0,5 g NH3/koe/uur. Op jaarbasis komt dit voor het plangebied op 0,5 x 64 x 8.760/1.000 = 280,3 kg ammoniak.

Op basis van de nieuwe stikstofberekening is er in de referentiesituatie sprake van een stikstofdepositie van 215,99 mol/ha/j op Rijntakken. De beoogde situatie heeft een stikstofdepositie van 90,59 mol/ha/jaar tot gevolg. Wanneer de ontgrondingsactiviteiten voorbij zijn en er sprake is van een eindsituatie waarbij alleen de bouwstoffen-hub in bedrijf is, daalt de depositie nog enigszins. Op alle overige polygonen van het Natura 2000-gebieden bedraagt het netto-effect ≤0,00 mol/ha/jaar.

Bittervoorn en kamsalamander
Negatieve gevolgen voor leefgebied van de bittervoorn en de kamsalamander door stikstofdepositie (verzuring en vermesting) zijn op voorhand niet met zekerheid uit te sluiten Stikstofdepositie dat kan leiden tot kwaliteitsverlies van leefgebied van de bittervoorn en kamsalamander (leefgebied Lg02). Expertbeoordelingen gaan uit dat verlies door een toename aan stikstofdepositie veelal pas na 10 jaar optreedt (Sweco 2020). De depositie is tijdelijk en zeer gering waardoor een significant effect met zekerheid kan worden uitgesloten.

5.1.4 Beoordeling van de effecten van stikstofdepositie

Door middel van intern salderen met de referentiesituatie komt de depositietoename uit op 0,00 mol/ha/j. De aangevraagde activiteit leidt niet tot significante effecten op instandhoudingsdoelen voor Natura 2000-gebieden.

Nieuwe versie AERIUS Calculator 2021.1
Op 21 juni 2022 zijn wijzigingen in AERIUS Calculator doorgevoerd en is een nieuwe versie beschikbaar gekomen, 2021.1. Voor het definitieve besluit is gebruik gemaakt van de nieuwe versie. Deze is als bijlage bij het besluit gevoegd.

5.2 Overige gebiedseffecten

Het plangebied ligt binnen Natura 2000-gebied Rijntakken. Het voormalige steenfabrieksterrein waar de bouwstoffen-hub is gepland, is geëxclaveerd uit het N2000-gebied.

5.2.1 In de aanvraag beschreven natuurwaarden

Habitattypen
Het projectgebied Willemspolder Fase 1 behoort niet tot het Habitatrichtlijngebied van Natura 2000-gebied Rijntakken.

Het dichtstbijzijnde Habitatrichtlijngebied binnen de Natura 2000-begrenzing bevindt zich op ca. 7 km van het projectgebied. Andere effecten op habitattypen dan stikstof, zijn met zekerheid uitgesloten omdat ze niet tot Habitatrichtlijngebied kunnen reiken.

Habitatrichtlijnsoorten
Het projectgebied Willemspolder Fase 1 behoort niet tot het Habitatrichtlijngebied van Natura 2000-gebied Rijntakken.

Vissen
Zeeprik, rivierprik, elft en zalm zijn trekvissen die de Rijntakken (zowel Waal als Neder-Rijn) gebruiken als doortrekgebied. Hiervoor zijn zowel de hoofdstroom (migratieroute) als, in mindere mate, (mee stromende) nevengeulen (rust en tijdelijke verblijfplaats) van belang. De in het projectgebied aanwezige zandwinplassen en de open verbinding hiervan met de Waal vormen geen geschikt leefgebied voor deze soorten (Kurstjens 2018). Door de herinrichting zal het gebied geschikter worden voor deze soorten. De aanleg van meestromende nevengeulen is met name van belang voor rivierprik. Momenteel komt de Rivierdonderpad vooral voor in een kunstmatig ontstaan leefgebied; aangelegde verharde oeverzones en rivierkribben die kleine holten bevatten. Van rivierdonderpad en grote modderkruiper zijn geen waarnemingen bekend in het projectgebied. In het verleden zijn bittervoorn en kleine modderkruiper wel gevangen in de westelijke kleiput nabij de winterdijk van IJzendoorn (Kurstjens 2005). Het betreft alle vier soorten die lokaal binnen hun leefgebied naar voedsel zoeken en weinig mobiel zijn. Aanwezige populaties van deze soorten in Habitatrichtlijngebied bevinden zich op grote afstand van het projectgebied. Het is hiermee uitgesloten dat deze soorten een (foerageer)relatie hebben met het habitat in het projectgebied.

kamsalamander
Het leefgebied van de kamsalamander bestaat uit laag dynamisch, geïsoleerd gelegen voortplantings-water en nabij gelegen landhabitat (bv. bosjes, singels en ruigten). De soort is dus gebiedsgebonden, waardoor geen sprake kan zijn van externe werking. Kamsalamander is ook niet bekend in het projectgebied en door de aanwezigheid van vis ook niet te verwachten (Kurstjens 2018).

Meervleermuis
Omdat meervleermuizen op weg naar foerageergebieden grote afstanden kunnen afleggen is het mogelijk dat individuen die in het projectgebied foerageren, hun verblijfplaats in Habitatrichtlijngebied hebben.

Bever
In 2020 bevonden zich binnen het projectgebied drie territoria van bever (Kurstjens 2020). Door de herinrichting zal één van deze drie vaste verblijfplaatsen verdwijnen, maar er zal geen leefgebied en ruimte voor een nieuw territorium ontstaan gedurende de herinrichting. Deze bever-territoria, gelegen in Vogelrichtlijngebied, dragen niet bij aan het doelbereik binnen Habitatrichtlijngebied.

Het territorium van een bever beslaat een gebied van gemiddeld twee kilometer langs waterlopen. Het leefgebied bestaat met name uit rustige met wilgen begroeide oevers van permanent watervoerende ondiepe wateren.

Broedvogels

Van de soorten broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen zijn in 2018 binnen de begrenzing van het projectgebied alleen territoria vastgesteld van blauwborst (1) en dodaars (2) (Kurstjens 2018). De territoria van dodaars bevonden zich in de kleiput nabij de winterdijk ter hoogte van de zandplassen in het westelijk deel van het plangebied. Ook in 2019 en 2020 zijn twee territoria van dodaars in de kleiput vastgesteld (NDFF/Waarneming.nl). Dodaars is tijdens inventarisaties voor de vogelatlas (2013-2015) ook als broedvogel in het projectgebied waargenomen (Sovon 2018), en in 2018 in het westelijk deel van de Willemspolder buiten het projectgebied (archief Sovon). Ook blauwborst, ijsvogel en oeverzwaluw zijn in recente jaren als broedvogel in het westelijk deel van de Willemspolder, buiten het plangebied, vastgesteld (Kurstjens 2018). Voorts bevindt zich een kolonie van oeverzwaluw zo'n 2 km ten zuidoosten van het projectgebied. Oeverzwaluwen kunnen tot 6 km van de kolonie foerageren, maar blijven meestal binnen 3 km (Sierdsema et al. 2008, van der Vliet et al. 2011). Het projectgebied ligt dus ook ruim binnen het foerageergebied van de kolonie oeverzwaluwen aan de zuidkant. Aalscholver komt in het broedseizoen voor binnen het projectgebied, maar zonder aanwijzingen tot broeden. Aalscholvers kunnen in het broedseizoen tot wel 70 km van de kolonie foerageren (van Dam et al. 1995). In de uiterwaarden van de Waal bevindt zich een kolonie aalscholvers in de Drutensche Waarden, ten westen van Druten, op ca. 4 km afstand van het projectgebied. Foerageervluchten van aalscholvers uit deze kolonie kunnen ook over het werkgebied plaatsvinden. De daarna dichtstbijzijnde kolonie bevindt zich in de Blauwe Kamer op ca. 8 km van het projectgebied. Gezien de ligging van deze kolonie is het aannemelijk dat deze aalscholvers voornamelijk op en rond de Rijn zullen foerageren, waardoor de kans klein is dat het werkgebied door deze vogels wordt gekruist.

Roerdomp en zwarte stern, porseleinhoen, kwartelkoning, woudaap, grote karekiet en watersnip

Binnen ongeveer 10 km van het projectgebied zijn geen broedgevallen van roerdomp en kolonies van zwarte stern bekend. Met foerageerafstanden van respectievelijk 0,4 en 2 km vanaf de nestplaats en kolonie (van der Vliet et al. 2011) is het niet waarschijnlijk dat deze soorten het projectgebied zullen passeren tijdens foerageervluchten. Porseleinhoen en kwartelkoning worden incidenteel gemeld uit de Willemspolder. De laatste waarnemingen komen uit 2013 resp. 2005 (Schoppers & Koffijberg 2006); uit het westelijk deel van de Willemspolder (Schipperswaard) buiten de projectbegrenzing. Uit recente jaren zijn geen broedgevallen bekend binnen het projectgebied. Het projectgebied biedt momenteel geen optimaal leefgebied voor deze soorten. Voor woudaap (met riet omzoomde oevers van zoetwatermeren en plassen en stille bochten van langzaam stromende rivieren), grote karekiet (rietmoerassen en langs grote open wateren met brede waterrietzones) en watersnip (natte gemaaide rietvelden, natte verlandingszone, moeras

en/of natte extensief beheerde gras- of hooilanden) bevindt zich momenteel geen optimaal leefgebied binnen de projectbegrenzing.

Niet-broedvogels

Visetende watervogels

Futen komen regelmatig voor op de plassen in het projectgebied, waar ze zowel rusten als foerageren. Ze zijn verder talrijk in het hele Rijntakken gebied. Ze zijn gebiedsgebonden en maken dus geen lange foerageervluchten. Aalscholvers foerageren en rusten ook door het hele projectgebied. Aalscholvers slapen buiten het broedseizoen op gezamenlijke slaapplaatsen. Sinds begin 2020 is er een kleine slaapplaats van aalscholvers in het ooibos aan de zuidzijde van de oostelijke plas, dat intact blijft bij de herinrichting. Het gaat naar schatting om ca. 10-25 vogels. Nabij het projectgebied bevinden zich slaapplaatsen op de Kaliwaal (1,5 km van projectgebied), in de Afferdensche- en Deestsche Waarden (ca. 9 km van projectgebied) en de Wamelsche Uiterwaarden (ca. 6 km van projectgebied). Buiten het broedseizoen kunnen aalscholvers foerageervluchten tot 20 km afleggen (van der Hut et al. 2007). Gezien de ligging van de slaapplaatsen is het aannemelijk dat aalscholvers voornamelijk op en rond de Rijn zullen foerageren, waardoor de kans klein is dat het werkgebied door deze vogels wordt gekruist.

Zwanen, eenden en meerkoet

De kleine zwaan en wilde zwaan werden zowel tijdens de reguliere watervogeltellingen als tijdens de wekelijkse systematische gebiedstellingen niet gezien in of rondom het projectgebied in de afgelopen seizoenen; er zijn wel incidentele waarnemingen van pleisterende vogels bekend (www.waarneming.nl). Binnen het projectgebied is kuifeend de meest talrijke eendensoort, gevolgd door wilde eend, smient en krakeend. Kuifeend rust op de plassen en foerageert (duikt) vooral in wat dieper water. Mogelijk dat (een deel van) deze vogels 's nachts op de Waal foerageert. In vergelijking met kuifeend is de tafeleend veel minder talrijk in het gebied, maar zal zich wat gedrag betreft overeenkomstig gedragen. Wilde eend en krakeend zijn talrijk in het hele Rijntakken gebied. Deze soorten zullen de plassen in het projectgebied voornamelijk gebruiken om te rusten en deels ook om te foerageren. Ook slobeend, nonnetje en wintertaling zijn zeldzaam in het projectgebied. Bergeenden zijn schaars in het projectgebied vanwege de afwezigheid van slikkige oevers. Smient maakt gebruik van de plassen in het projectgebied om te rusten. De oevers van de plassen zijn ongeschikt als foerageergebied. Natte graslanden in open landschap met relatief breed water in de directe nabijheid zijn het meest geschikt als foerageergebied voor de smient. Daarbij hebben smienten een sterke voorkeur voor relatief zachte grassoorten van korte lengte met een hoog vochtgehalte. (Kleyheeg & van den Bremer 2018). Van smienten is bekend dat ze 's nachts op grasland kunnen foerageren. De graslanden binnen het projectgebied, op grotere afstand van het water, zijn echter ongeschikt als foerageergebied voor smienten. Alle bovengenoemde eendensoorten kunnen het gebied overvliegen in hun dagelijkse bewegingen van slaap- naar foerageerplaats. De plassen in het projectgebied worden door meerkoet gebruikt als foerageer- en rustgebied. Buiten het broedseizoen blijft de soort binnen het gebied waar hij verblijft, en maakt hij weinig pendelvluchten tussen foerageer- en rustplaatsen.

Ganzen
Grauwe gans en kolgans zijn in het winterhalfjaar de meest talrijke ganzensoorten in en rondom het projectgebied. De brandgans is veel minder talrijk, en de toendrarietgans is afgelopen drie winterseizoenen niet waargenomen tijdens systematische gebiedstellingen. Voor al deze ganzensoorten, behalve toendrarietgans, geldt dat zij overdag vooral foerageren op bouw- en grasland in het projectgebied. Grauwe ganzen benutten ook de meer natuurlijke graslanden, terwijl kolganzen alleen gebruik maken van intensief grasland en bouwland. Binnen de Willemspolder is vooral het westelijke deel van de polder (ten westen van het projectgebied) in trek als foerageergebied. Verschillende ganzensoorten hebben binnen het Rijntakkengebied een slaapplaatsdoel waarbij de aantallen binnen het plangebied van invloed kunnen zijn op aantallen op slaapplaatsen rondom het werkgebied. Belangrijke slaapplaatsen van kolgans bevinden zich op de Kaliwaal (ca. 1 km van werkgebied), de Hiensche Uiterwaarden (ca. 9 km van werkgebied) en de Wamelsche Uiterwaarden (ca. 6 km van werkgebied). Het belang van de Kaliwaal als slaapplaats, direct tegenover het werkgebied, neemt toe tijdens winters met strenge vorstperiodes, wanneer nagenoeg alle overige oppervlaktewateren in de uiterwaarden zijn dichtgevroren. Zo werden hier in de winter van 2011/12 maximaal 19.750 kolganzen geteld. De afgelopen vijf seizoenen zijn deze aantallen echter niet meer bereikt. Ook toendrarietgans, grauwe gans en brandgans maken gebruik van de Kaliwaal als slaapplaats, zij het in lagere aantallen (van den Bremer et al. 2019). In vergelijking met kolgans slaapt grauwe gans minder geconcentreerd. Vogels slapen in veel mindere mate ook op de Waal in kribvakken. Voor al deze ganzensoorten geldt dat zij overdag foerageren op agrarisch gebied ten noorden en zuiden van de Waal, waarbij het voornamelijk om grasland zal gaan. Tijdens slaaptrek verplaatsen grote groepen ganzen zich tussen foerageergebieden van en naar slaapplaatsen. Kolgans, grauwe gans en brandgans kunnen hierbij afstanden afleggen tot 30 km. Op basis van hun voorkomen en gedrag is niet uit te sluiten dat ganzen tijdens de slaaptrek, maar ook tijdens verplaatsingen tussen foerageergebieden overdag, het projectgebied passeren.

Steltlopers
Het projectgebied zelf is weinig geschikt voor steltlopers. Van tureluur, grutto, goudplevier en kemphaan zijn geen waarnemingen bekend uit de Willemspolder, deze werden afgelopen drie winterseizoenen niet gezien tijdens de systematische tellingen. Ten westen en ten oosten van het projectgebied worden wel regelmatig wulpen waargenomen, waarbij het om aanzienlijke aantallen kan gaan. Ze foerageren hier op graslanden in de uiterwaarden, en de nacht brengen ze door op gezamenlijke slaapplaatsen. Op ca. 1,5 km ten westen van het projectgebied, in de Willemspolder ten oosten van de N323 bevindt zich een slaapplaats van wulpen waarbij het gaat om zo'n 200-500 individuen. Tijdens het veldbezoek van 15 september 2017 werd ten noorden van deze slaapplaatslocatie een groep van 125 wulpen foeragerend op grasland waargenomen. Waarschijnlijk betrof dit een voorverzamelplaats alvorens de vogels zich naar de slaapplaats op de zomerkade zouden begeven. Van wulpen is bekend dat in de winter, bij een korte daglengte, foerageren doorgaans dichtbij de slaapplaats kan plaatsvinden (Gerritsen & Van Brederode 1981). Het lijkt er op dat dit gedrag in dit geval ook al in het najaar plaatsvond. Foerageergebieden van wulpen kunnen echter tot 15 km afstand van de slaapplaats liggen.

Ook op de Kaliwaal, ten zuiden van het plangebied, bevindt zich een slaapplaats van wulpen. Het gebied is van oudsher een belangrijk foerageergebied voor wulpen en dankt zijn aantrekkingskracht waarschijnlijk aan de grootschaligheid en de rust die hier te vinden is. De hoogste aantallen zijn aanwezig in de maanden december t/m februari. Het beheer van het grasland lijkt tussen extensief en intensief in te zitten. Er is veel microreliëf met pollen en tussen de percelen liggen greppels. Met hoogwater inunderen de percelen. Ook in de wijdere omgeving zijn dit type percelen, met kort grasland het meest in trek als foerageergebied. In de graslanden ten noorden van de Waardweg binnen de projectbegrenzing worden incidenteel wulpen gezien. De binnen de projectbegrenzing aanwezige wulpen omvatten gemiddeld zo'n 1% van de Rijntakkenpopulatie. In vergelijking met wulp zijn kievit en scholekster veel zeldzamer in en rond het projectgebied. Kievit verblijft buiten de broedtijd vooral in open agrarisch gebied, met aanwezigheid van extensief beheerde graslanden met kort gras en/of pas geploegde akkers of akkers met korte vegetatie. Ze worden in het projectgebied in kleine aantallen waargenomen. Op de Kaliwaal, die met name in het voorjaar als rustplaats door kieviten gebruikt, bevinden zich grotere aantallen. In winterseizoen 2015/16 werd hier een seizoensmaximum van 765 exemplaren geteld (Van den Bremer & Deuzeman 2016). Het is niet uit te sluiten dat vogels tijdens vluchten tussen foerageergebieden en tussen foerageergebied en slaapplaats het projectgebied kruisen. Scholekster wordt sporadisch in het projectgebied waargenomen, rustend aan de randen van de plassen.

5.2.2 In de aanvraag beschreven relevante factoren

Als relevante factoren zijn benoemd:
- Verstoring als gevolg van geluid, licht, trilling en optische verstoring;
- Oppervlakteverlies leefgebied.

Voor elk van de relevante factoren is beoordeeld welke (vogelrichtlijn)soorten met een instandhoudingsdoelstelling mogelijk (significant) negatieve effecten ondervinden van het project.

5.2.3 In de aanvraag beschreven negatieve effecten van de gevraagde activiteiten, niet zijnde de effecten van stikstof

<u>Verstoring als gevolg van geluid, licht, trilling en optische verstoring</u>

HR-soorten

Het enige effecttype wat voor HR-soorten mogelijk kan spelen, in het kader van externe werking, is een mogelijke verstoring van verplaatsingen tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen en migratie. Deze verstoring kan leiden tot barrièrewerking. Effecten op meervleermuizen kunnen in het projectgebied relevant zijn voor de instandhouding van de soort in Habitatrichtlijngebied. De effecten van de realisatie van Willempolder Fase 1 op de meervleermuis (in het kader van externe werking) worden daarom nader beoordeeld. Het gaat hierbij om effecten in het kader van verstoring in de vorm van licht en geluid. Van oppervlakteverlies van leefgebied is geen sprake, het wateroppervlak neemt toe.

Vanwege het risico op lichtverstoring zijn de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling in de Natura 2000-gebieden Rijntakken en Veluwe in de passende beoordeling beschouwd.

Broedvogels
Voor het merendeel van de broedvogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgesteld zijn geen broedgevallen bekend binnen de begrenzing en directe omgeving van het projectgebied, op blauwborst en dodaars na. Gezien de huidige afwezigheid van deze soorten en de toekomstige potentie voor deze soorten is dan ook geen negatief effect te verwachten tijdens de aanleg- en gebruiksfase (tabel 1 in bijlage 5). Vier soorten (dodaars, blauwborst, ijsvogel en oeverzwaluw) broeden met enige regelmaat in en in de directe omgeving van het plangebied. Het is niet uit te sluiten dat deze soorten verstoord worden tijdens de aanlegfase (geluid, trillingen, licht). Ook tijdens de gebruiksfase kunnen deze soorten verstoord worden door wandelaars en fietsers die gebruik maken van het struinpad, en de bedrijvigheid in de haven met bouwstoffen-hub. Dit is nader uitgewerkt in de passende beoordeling.

Niet-broedvogels
Kleine zwaan, wilde zwaan, toendrarietgans, pijlstaart, slobeend, nonnetje, goudplevier, grutto en tureluur komen als pleisterende (in het gebied verblijvende) vogel sporadisch voor binnen en in de directe omgeving van het projectgebied. Voor deze soorten is het projectgebied van relatief gering belang binnen het grotere Natura 2000-gebied Rijntakken. Effecten van de herinrichting van het gebied in de aanleg- en gebruiksfase zijn hierdoor verwaarloosbaar. Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk verstoring aanwezig zijn van geluid, trillingen en licht, maar ook optische verstoring van werklui. Vogels die het projectgebied en de zone daaromheen gebruiken zullen tijdelijk verstoord worden. Het gaat hierbij om grauwe ganzen en kolganzen die kunnen foerageren op de grazige delen en het bouwland, en om watervogels die de plassen in het projectgebied gebruiken om te rusten en/of foerageren zoals ganzen, eenden, meerkoet, aalscholver en fuut, en de steltlopers wulp en kievit (tabel 2 in bijlage 5). Tijdens de gebruiksfase kan er verstoring aanwezig zijn door de bedrijvigheid in en rondom de haven met de bouwstoffen-hub en wandelaars en fietsers die gebruik maken van het struinpad. Vogels die de directe omgeving van het bedrijventerrein en de zone daaromheen gebruiken kunnen verstoord worden. Het gaat hierbij om watervogels die de plassen in het projectgebied gebruiken om te rusten en/of foerageren, zoals ganzen, eenden, meerkoet, aalscholver en fuut, en de steltlopers wulp en kievit (tabel 2 bijlage 5). Effecten van verstoring op deze niet-broedvogels tijdens de gebruiksfase zijn daarom nader uitgewerkt in de passende beoordeling.

<u>Oppervlakteverlies leefgebied</u>
Bever
Door de werkzaamheden verdwijnt tijdelijk leefgebied van de bever. Door de toename van de hoeveelheid bos zal op de lange termijn het projectgebied geschikter worden voor bever. Het initiatief staat uitwisseling tussen populaties binnen HR-gebied niet in de weg. Negatieve (significante) effecten op bever zijn op voorhand uitgesloten.

Broedvogels
Kwartelkoning, porseleinhoen en zwarte stern
Door een uitbreiding van het wateroppervlak in de zuidwesthoek van het projectgebied zal het oppervlak leefgebied voor kwartelkoning, porseleinhoen (alleen rondom plas en bouwstoffenhub) en zwarte stern afnemen. De ontwikkeling en uitbreiding van hard- en zachthoutooibos op deze locatie en ter hoogte van de bouwstoffen-hub tast de openheid van het gebied aan, wat kan leiden tot een kwaliteitsverlies van foerageergebied voor deze soorten. Door een ander beheer van het resterende grasland, met bijvoorbeeld een andere vorm van bemesting, kan de voedselbeschikbaarheid en toegankelijkheid van de bodem veranderen. Zonder mitigatie kan dit leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Daarnaast is de Willemspolder in het N2000 beheerplan Rijntakken aangewezen voor uitbreiding leefgebied van de kwartelkoning. Dit is nader beoordeeld in de passende beoordeling.

Niet-broedvogels
Ganzen
Door het verdwijnen van 36 ha aan bouwland en intensief grasland binnen het projectgebied zal foerageergebied voor ganzen afnemen en wordt het gebied minder geschikt voor ganzen. Ook de toename van opgaande structuren in de vorm van bos kan ervoor zorgen dat het oppervlak aan foerageergebied voor ganzen en andere vogels afneemt. Voor de vier ganzensoorten kolgans, grauwe gans, toendrarietgans en brandgans zijn ook slaapplaatsdoelstellingen opgesteld voor het Rijntakken gebied. De Oostplas (waar de zonnepanelen zijn beoogd) vormt samen met de haven van IJzendoorn een slaapplaats, onderdeel van cluster Drutense Waarden / Ochtense buitenpolder (Klaassen et al. 2013). De Oostplas beslaat ca. een derde van het wateroppervlak van de slaapplaats. De laatste slaapplaatstelling van de betreffende slaapplaats dateert uit november/december 2004, toen ging het nog om maximaal 4.000 ganzen. Deze slaapplaats is dus waarschijnlijk op basis van expert judgement, bij gebrek aan recente tellingen, benoemd als hoofdslaapplaats. Binnen het cluster is de aan de overkant gelegen Kaliwaal van veel groter belang voor slapende ganzen (tijdens strenge winters tot maximaal 19.750 kolganzen). Recent worden hier wel ganzen in het gebied doorgegeven maar geen slapende vogels. Tijdens de tellingen in september 2017 (die ook in de ochtend en avond plaats vonden) zijn geen aantallen slapende ganzen van betekenis op de plas waargenomen. Er zijn dus geen aanwijzingen dat de Oostplas, waar de zonnepanelen zijn beoogd, in recente jaren een functie van betekenis heeft als slaapplaats voor ganzen. Mogelijk overnachten overwinterende ganzen incidenteel op de Oostplas. Deze slaapplaatsfunctie zal dan tijdelijk worden aangetast; in het westen van het projectgebied ontstaat een nieuwe plas die de functie van (incidenteel bezette) slaapplaats kan overnemen. Negatieve effecten zijn op voorhand uitgesloten.

Wulp
Door een uitbreiding van het wateroppervlak in de zuidwesthoek van het projectgebied zal het oppervlak leefgebied voor wulpen afnemen. De ontwikkeling en uitbreiding van hard- en zachthoutooibos op deze locatie tast de openheid van het gebied aan, wat kan leiden tot een kwaliteitsverlies van foerageergebied voor de wulp.

Door een ander beheer van het resterende grasland, met bijvoorbeeld een andere vorm van bemesting, kan de voedselbeschikbaarheid en toegankelijkheid van de bodem veranderen. Zonder mitigatie kan dit leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied.

Oppervlakteverlies door drijvend zonneveld
In algemene zin is er nog weinig bekend over de gevolgen van drijvende zonnepanelen (van der Zee et al. 2019). Op grond van een expert-inschatting mag in algemene zin verwacht worden dat met name op watervogels negatieve effecten zullen optreden, en dat de gevolgen voor vis en fytoplankton neutraal tot licht negatief zijn. De effecten zullen ook afhangen van het systeem dat gebruikt wordt: drijvende pontons met eenzijdig werkende panelen of tweezijdig werkende (staande) panelen. Beide hebben hun voor- en nadelen. Eenzijdig werkende panelen hebben een grotere schaduwwerking maar tweezijdig werkende panelen zijn beter zichtbaar (uiteraard ook voor omwonenden en recreanten) waardoor het uitstralende effect wat groter kan zijn. Ook hebben de panelen een negatief effect op rustende watervogels met uitzondering van meeuwen en op vissen die vlak onder het wateroppervlak zwemmen. Dit is nader beoordeeld in de passende beoordeling.

5.2.4 In de passende beoordeling beschreven significante effecten van de gevraagde activiteiten

Verstoring als gevolg van geluid, licht, trilling en optische verstoring
Meervleermuis
Verschillende werkzaamheden kunnen in de aanlegfase resulteren in verstoring door verlichting en geluid. Meervleermuis is daarbij vooral gevoelig voor verstoring door licht. Verstoring door licht treedt voornamelijk op als er in de actieve periode van de meervleermuis (tussen april en oktober tussen zonsonderang en zonsopkomst) kunstlicht aanwezig is. In theorie zou gefoerageerd kunnen worden boven het wateroppervlak van de plassen binnen het projectgebied. Dit biotooptype blijft in tact en neemt in omvang toe. Wateren die worden beschenen met kunstlicht worden geheel of gedeeltelijk vermeden. Verstoring en daarmee ook barrièrewerking kunnen met zekerheid worden uitgesloten als lichtverstoring wordt uitgesloten. Het project voorziet er in dat tussen 19:00 en 07:00 uur niet wordt gewerkt en dat gedurende deze periode in het geheel geen kunstlicht wordt gebruikt. Het projectgebied is daarmee even donker als in de referentiesituatie. In de winterperiode, wanneer meervleermuizen in hun winterverblijven zitten, zijn effecten van verstoring van foerageerroutes sowieso uit te sluiten. Theoretisch kan er in het begin (april) en eind (september) van het seizoen waarin meervleermuizen het projectgebied kunnen bereiken in de schemer enige lichtverstoring plaatsvinden. In het werkprotocol zal worden geborgd dat geen aanschijning van het water mag plaats vinden. Geluidsverstoring kan optreden door werkzaamheden en gebruik van het projectgebied in de actieve periode van de meervleermuis. Overeenkomstig de beoordeling voor licht geldt dat er theoretisch in het begin (april) en eind (oktober) van het actieve seizoen enige verstoring door geluid kan plaatsvinden tijdens de aanlegfase. Zeer hoge geluidsemissies waar deze soort gevoelig voor is (ordegrootte 80 dB(A) zullen niet voorkomen.

Met inachtneming van maatregelen met betrekking tot verlichting zullen er geen negatieve effecten zijn op meervleermuizen die het project vanuit de 'habitatdelen' van Natura 2000-gebied Rijntakken en vanuit Natura 2000-gebied Veluwe zouden kunnen bereiken.

Broedvogels
Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk verstoring aanwezig zijn van geluid, trillingen en licht, maar ook optische verstoring. In de gebruiksfase (eindsituatie) is sprake van een vorm van regelmatige, steeds terugkerende verstoring door de haven met bouwstoffen-hub ten behoeve van scheepvaarttransport. Geluid kan leiden tot verstoring van vogels, waarbij de gevolgen van piekgeluiden (waaronder veel industriegeluid) en gelijkmatige geluidsbelasting kunnen verschillen (Krijgsveld et al. 2008). Het gaat hierbij om de broedvogels dodaars, blauwborst, ijsvogel en oeverzwaluw. Als worst-case is de geluidbeoordeling voor de aanlegfase representatief voor de verstoring door licht en optische verstoring. De werkzaamheden zullen binnen een tijdsbestek van 10 jaar gefaseerd worden uitgevoerd. Voor broedvogels in open gebied wordt over het algemeen een drempelwaarde van 47 dB(A) gehanteerd waarboven effecten kunnen optreden (Reijnen & Foppen 1991, Reijnen et al. 1995, Reijnen et al. 1996). Voor de effectbeoordeling is gekeken in hoeverre het leefgebied van de hierboven genoemde soorten overlapt met geluidsklassen boven de 47 dB(A). De effectbeoordeling van geluid in de aanleg- en gebruiksfase is opgenomen in paragraaf 5.3.2. en 5.3.3. van de passende beoordeling. In de effectenindicator worden oeverzwaluw, dodaars en ijsvogel als 'niet gevoelig' voor geluid geclassificeerd. De dichtstbijzijnde oeverzwaluwkolonie bevindt zich bovendien op ca. 2 km van het projectgebied, buiten het geluidscontour. Hetzelfde geldt voor het dichtstbijzijnde territorium van ijsvogel, wat zich ten westen van het projectgebied in de Schipperswaard bevindt (Kurstjens 2018). Blauwborst is wel gevoelig voor verstoring door geluid. De locaties van territoria kunnen binnen het projectgebied wisselen. Bij uitvoering van werkzaamheden tijdens de aanlegfase en door het gebruik van de haven met bouwstoffen-hub is verstoring van broedgevallen van blauwborst niet met zekerheid uit te sluiten. In de verstoringszone is (mogelijk niet-jaarlijks) één territorium van de blauwborst aanwezig. Deze wordt maximaal tien jaar lang verstoord. Naar verwachting zal de verstoringsduur minder lang zijn omdat de geluidbron zich geleidelijk van oost naar west verplaatst. Indien de soort tien jaar lang de verstoringzone zou mijden dan is dat een negatief effect wat niet significant is in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen. Blauwborst bevindt zich zeer ruim boven de instandhoudingsdoelstelling, die door de tijdelijke geluidsverstoring dus niet in gevaar zal komen. In de eindsituatie is er ook geen nadelig effect ten opzicht van de referentiesituatie. Verstoring in de aanlegfase leidt tot een tijdelijke verstoring van leefgebied en in de gebruiksfase tot een permanente verstoring van leefgebied van blauwborst die met zekerheid niet zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Bij de herinrichting wordt nadrukkelijk rekening gehouden met verbetering van het leefgebied voor o.a. deze soort. In de eindsituatie is er dus geen nadelig effect ten opzicht van de referentiesituatie. Negatieve gevolgen voor ijsvogel, oeverzwaluw en dodaars zijn uitgesloten omdat deze niet geluidsgevoelig zijn en beide soorten in de referentiesituatie niet broeden in het gebied dat door de tijdelijke werkzaamheden en de activiteiten in de haven verstoord zal worden.

Niet-broedvogels
Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk verstoring aanwezig zijn van geluid, trillingen en licht, maar ook optische verstoring. In de gebruiksfase (eindsituatie) is sprake van een vorm van regelmatige, steeds terugkerende verstoring door de haven met bouwstoffen-hub ten behoeve van scheepvaarttransport. Vogels die het projectgebied en de zone daaromheen gebruiken kunnen tijdens de aanlegfase tijdelijk verstoord worden. Het gaat hierbij om de fuut, aalscholver, kolgans, grauwe gans, brandgans, smient, krakeend, wintertaling, wilde eend, kuifeend, meerkoet en wulp. De werkzaamheden zullen resulteren in een tijdelijke toename van geluid in het projectgebied en nabije omgeving. Voor niet-broedvogels wordt over het algemeen een drempelwaarde van 51 dB(A) gehanteerd waarboven effecten kunnen optreden (Reijnen & Foppen 1991). Voor de effectbeoordeling is gekeken in hoeverre het leefgebied van de hierboven genoemde soorten overlapt met geluidsklassen boven de 51 dB(A). De effectbeoordeling van geluid in de aanleg- en gebruiksfase is opgenomen in paragraaf 5.4.3. en 5.4.4. van de passende beoordeling. In de effectenindicator wordt alleen de wulp als gevoelig voor geluid beoordeeld. Een verstorend effect op de hier aanwezige concentratie wulpen kan niet worden uitgesloten, met dien verstande dat dit leefgebied al wordt aangetast door ruimtebeslag. Nu deze soort zich onder de instandhoudingsdoelstelling bevindt is aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Rijntakken zonder nadere mitigerende maatregelen niet uitgesloten. Significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling van wulp in het Natura 2000-gebied Rijntakken ten gevolge van verstoring in de gebruiksfase zijn met zekerheid uit te sluiten met inachtneming van de mitigerende maatregelen.

<u>Oppervlakteverlies leefgebied</u>
Broedvogels
Natura 2000-gebied Rijntakken is relevant in het kader van de Vogelrichtlijn, waarbij met name behoud en uitbreiding van broedgebied voor de broedvogelsoorten kwartelkoning en watersnip wordt beoogd. Het plangebied vormt geschikt leefgebied (leefgebiedenkaarten N2000) voor de volgende vogelsoorten die onder hun instandhoudingsdoel zitten: kwartelkoning, porseleinhoen en zwarte stern. Hoewel de kwaliteit van het leefgebied van de kwartelkoning en ook van de watersnip primair wordt bepaald door het beheer (maai-intensiteit, waterbeheer, al dan niet egaliseren van grasland) kan stikstofdepositie een nadelige invloed hebben, met name als het beheer niet optimaal is – zoals nu in regulier agrarisch gebied eerder regel dan uitzondering is. De verwachting is dat na herinrichting volgens de aanvraag de kwaliteit van het leefgebied voor kwartelkoning, porseleinhoen en zwarte stern verbetert ten opzichte van de huidige situatie. Met inachtneming van mitigerende maatregelen wordt deze kwaliteitsverbetering geborgd.

Niet-broedvogels
Ganzen
Door het verdwijnen van bouwland en intensief grasland binnen het projectgebied zal foerageergebied voor ganzen afnemen en wordt het gebied minder geschikt voor kolgans, grauwe gans, brandgans. Ook de toename van opgaande structuren in de vorm van bos en wandelaars en fietsers die gebruik maken van het struinpad kunnen zorgen voor verstoring waardoor potentieel foerageergebied ongeschikt kan worden. Voor grauwe gans en brandgans liggen de huidige aantallen binnen het Rijntakkengebied ruim boven de instandhoudingsdoelstelling, voor kolgans worden de aantallen nog net gehaald. Effecten in het kader van oppervlakteverlies (en kwaliteitsverlies) voor kolgans zijn dan ook niet uit te sluiten. Het effect van verlies aan foerageergebied is voor alle drie de ganzensoorten nader beoordeeld. Door een uitbreiding van het wateroppervlak en de ontwikkeling van opgaande beplanting zal het oppervlak foerageergebied voor ganzen afnemen en daarmee de draagkracht van het gebied voor deze soortgroep. De ontwikkeling en uitbreiding van hard- en zachthoutooibos tast ook de openheid van het gebied aan, wat kan leiden tot een kwaliteitsverlies van foerageergebied. Om te bepalen in hoeverre de herinrichting in het gebied zal resulteren in een significante aantasting van het foerageergebied, waardoor de instandhoudingsdoelstellingen voor de foerageerfunctie van het Rijntakkengebied voor overwinterende ganzen in gevaar kunnen komen, is gebruik gemaakt van een berekening van draagkrachtverlies (van den Bremer et al. 2020). Hierbij is de situatie in de referentiesituatie vergeleken met die in de gebruiksfase. In vergelijking met het oppervlakte- en kwaliteitsverlies in de aanlegfase is dit de worst-case situatie. De draagkrachtanalyse is opgenomen in § 5.4.1. van de passende beoordeling (Van den Bremer et al. 2020). Om het verlies aan foerageergebied voor kolgans, grauwe gans en brandgans binnen het projectgebied in cumulatie te beoordelen dienen de overige ‘zekere ontwikkelingen’ die kunnen leiden tot verlies aan foerageergebied in beeld te worden gebracht. Dit is in 2019 gedaan, op basis waarvan de actuele draagkracht van Natura 2000-gebied Rijntakken inclusief autonome ontwikkelingen is bepaald (Bijlage IV Passende beoordeling). Vanuit de provincie is een overzicht verkregen van belangrijke projecten die mogelijk van invloed kunnen zijn op het beschikbare oppervlak foerageergebied voor ganzen. Het betreft met name projecten in het kader van de Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) die als uitvoeringsproject in het beheerplan N2000 zijn genoemd (tabel 10). Voor het merendeel van de projecten is reeds een vergunning verleend, een aantal is nog in voorbereiding maar zal redelijkerwijs doorgang vinden. Twee projecten zijn reeds uitgevoerd, maar nog niet verwerkt in het digitale kaartbestand van de habitats in het Rijntakkengebied (zie § 3.1 in Van den Bremer et al. 2019) en om die reden meegenomen in de berekening van het draagkrachtverlies. De direct aan het projectgebied grenzende gebiedsontwikkelingen Veerhaven Ochten en de dijkversterking Nederbetuwe zijn niet meegenomen aangezien deze naar inschatting een slecht zeer geringe invloed zullen hebben op het oppervlak beschikbaar ganzenfoerageergebied.

Project	Status
Herinrichting Hurwenense Kil	vergund, reeds uitgevoerd
Herinrichting Afferdense & Deestse Waarden	vergund, reeds uitgevoerd
Heesseltsche Uiterwaarden van de Waal	vergund, in uitvoering
Uiterwaard Kleine Willemspolder	vergund, in uitvoering
Herinrichting Loenensche Buitenpolder	vergund, in uitvoering
Elsterbuitenwaarden	vergund, in uitvoering
Herinrichting Huissensche waarden	vergund, in voorbereiding
Herinrichting Wamel, Dreumel, Heerewaarden	geen vergunning, in voorbereiding
Klimaatpark IJsselpoort	geen vergunning, in voorbereiding
Cortenoever	geen vergunning, in voorbereiding
Hoenwaard	geen vergunning, in voorbereiding

Tabel 10. Projecten waarvoor een inschatting is gemaakt van het effect op de draagkracht voor overwinterende ganzen in Natura 2000-gebied Rijntakken.

Conclusie uit de draagkrachtanalyse is dat de draagkracht voor kolgans, grauwe gans en brandgans nog toereikend is, wat laat zien dat de realisatie van het voorkeursalternatief de instandhoudingsdoelstelling voor deze soorten niet in gevaar zal brengen. In de berekening is het verlies aan foerageergebied ten gevolge van mogelijke verstoring door recreatie en aantasting van openheid door opgaande structuren zoals bos nog niet meegenomen. In Van den Bremer et al. (2019) wordt uitgaande van het voorzorgsbeginsel de aanname gedaan dat binnen de verstoringsafstand van de betreffende verstoringsbron het gehele gebied ongeschikt wordt als foerageergebied voor ganzen. Uitgaande van 200 meter bij zowel onvoorspelbare bewegingen, zoals wandel- en fietspaden en opgaande structuren zoals bos betekent dit dat nagenoeg al het resterende natuurgras ongeschikt wordt als foerageergebied. Ook bij het compleet verdwijnen van het foerageergebied van ganzen binnen de projectbegrenzing (totaal 168,99 kge) komen de instandhoudingsdoelen voor de foerageerfunctie voor kolgans, grauwe gans en brandgans niet in gevaar. Het verlies aan foerageergebied binnen de projectbegrenzing leidt niet tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor de foerageerfunctie van kolgans, grauwe gans en brandgans.

Wulp
Voor wulp neemt door het vergoten van het wateroppervlak het areaal geschikt habitat af. De ontwikkeling en uitbreiding van hard- en zachthoutooibos op de locatie tast de openheid van het gebied aan, wat kan leiden tot een kwaliteitsverlies van foerageergebied. Wandelaars die gebruik maken van het struinpad, wat langs de resterende natuurlijke graslanden zal lopen, kunnen verstoring veroorzaken, waardoor het aangrenzende foerageergebied minder geschikt wordt. Door een ander beheer van het resterende grasland, met bijvoorbeeld een andere vorm van bemesting, kan de voedselbeschikbaarheid en toegankelijkheid van de bodem veranderen. Wulpen worden regelmatig waargenomen in de zuidwesthoek van het projectgebied.

Net daarbuiten bevindt zich een slaapplaats langs de Waal. De graslanden ten oosten van de Prins Willem Alexanderbrug zijn van oudsher een belangrijke foerageergebied voor wulpen en danken hun aantrekkingskracht waarschijnlijk aan de grootschaligheid en de rust die hier te vinden is. In de graslanden ten noorden van de Waardweg worden incidenteel wulpen gezien. Door de herinrichting van het gebied zal een deel van het foerageergebied compleet verdwijnen door de aanleg van de nevengeul. Het grasland wat ten zuiden van de nevengeul in het uiterste zuidwesten overblijft zal veranderen van samenstelling. Het meer extensieve, kruidenrijke grasland wat hier beoogd is wijkt af van het korte, intensieve grasland waar de wulpen momenteel foerageren. Daar komt bij dat midden in het grasland een aantal stukken hardhout- en zachthoutooibos beoogd zijn. Dit tast de functionaliteit van het leefgebied in de directe omgeving aan. Om het effect van de afname aan foerageergebied getalsmatig te verkennen is het seizoensgemiddelde van telgebied RG5171 (waarbinnen het projectgebied zich bevindt, zie bijlage III) vergeleken met die in het gehele Natura 2000-gebied. In de winterseizoenen 2013/14 t/m 2017/18 betrof het seizoensgemiddelde in het telgebied 43 wulpen, in het hele Rijntakkengebied werden in dezelfde periode gemiddeld 705 Wulpen geteld. Op basis van de wekelijkse tellingen is te herleiden dat gemiddeld 13 procent van de in het telgebied getelde wulpen zich binnen de projectbegrenzing bevonden. Ten opzichte van de gehele Rijntakkenpopulatie komt dit er op neer dat gemiddeld 1% van de Rijntakkenpopulatie binnen de projectbegrenzing aanwezig is. Met een seizoensgemiddelde van 705 vogels bevinden de aantallen zich ruim onder de instandhoudingsdoelstelling van 850 vogels, waardoor met een dergelijke afname een significant negatief effect niet is uit te sluiten. De gebiedsontwikkeling resulteert in een significant negatief effect op het instandhoudingsdoel voor wulp, doordat foerageergebied verdwijnt. Hiervoor worden mitigerende maatregelen opgesteld. Met inachtneming van mitigerende maatregelen wordt het oppervlakteverlies van leefgebied van wulp in de gebruiksfase voorkomen. Negatieve effecten zijn hiermee uit te sluiten.

<u>Oppervlakteverlies door drijvend zonneveld op oostelijke plas</u>
Broedvogels
De oostelijke plas waar het drijvende zonneveld van 6 ha wordt gerealiseerd, wordt vooral gebruikt door de kuifeend, die hier gezien de diepte van de plas (>20m) vooral zal rusten, en in wat mindere mate ook door fuut, aalscholver en meerkoet. Over de hele oostelijke plas bezien zijn deze soorten, samen met grauwe gans, ook het meest talrijk. Van deze soorten bevinden kuifeend, aalscholver en meerkoet zich momenteel onder hun instandhoudingsdoel. De zonnepanelen zal de functie van de Oostplas als rustgebied voor kuifeend, fuut, aalscholver en meerkoet tijdelijk kunnen aantasten; de plas is immers te diep voor een belangrijke foerageerfunctie. Over de hele oostelijke plas bezien zijn deze soorten, samen met grauwe gans, ook het meest aanwezig. In alle gevallen gaat het om zeer lage aantallen. In het westen van het projectgebied ontstaat nieuw habitat voor deze soorten. Na de aanlegwerkzaamheden zal ook een rustig gebied ontstaan zodat de rustfunctie weer zal worden hersteld. Aan de rand van de drijvende zonnepanelen ontstaan windluwe plekken waar rustende watervogels mogelijk van kunnen profiteren; of dat het geval zal zijn is echter onzeker. De kans daarop wordt vergroot als gewerkt wordt met drijvende matten aan de randen van het zonneveld waarop zich een oevervegetatie kan ontwikkelen.

Voor fuut, aalscholver en meerkoet kunnen ook de foerageercondities ten opzichte van de huidige situaties verbeteren. Deze oevervegetaties trekken immers dierlijke organismen en uiteindelijk vis aan. Mogelijk kunnen kuifeenden profiteren van de macrofauna die zich kan hechten aan hard substraat. Er zijn geen aanwijzingen dat de Oostplas een belangrijke functie heeft als slaapplaats voor 's nachts rustende watervogels. Dit is althans niet vastgesteld tijdens tellingen in september 2017 die ook in de ochtend en avond plaats vonden. Van de soorten broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen zijn in 2018 binnen de begrenzing van het projectgebied alleen territoria vastgesteld van blauwborst (1) en dodaars (2). Van deze soorten maakt alleen dodaars een nest op het water, zij het in de met moerasvegetatie beschutte delen. Hij bouwt zijn nest veelal te midden van riet- of zeggenvegetaties of op losse pollen van bijvoorbeeld pitrus, in hooguit 1 m diep water. Vaak ligt het nest op 1 tot 5 m afstand van de oever. De territoria van dodaars bevonden zich in de kleiput nabij de winterdijk ter hoogte van de zandplassen in het westelijk deel van het plangebied. De locatie waar de zonnepanelen zijn beoogd, in de oostelijke plas boven diep water, is ongeschikt voor dodaars als broedbiotoop. Er is dan ook geen significant negatief effect te verwachten.

Niet-broedvogels
Ganzenrustgebied en slaapplaatsen
De aanleg van het zonneveld op de Oostplas kan een negatief effect hebben op rustende watervogels. Tijdens de tellingen in september 2017 (die ook in de ochtend en avond plaats vonden) zijn geen aantallen slapende ganzen van betekenis op de plas waargenomen. Er zijn dus geen aanwijzingen dat de Oostplas, waar de zonnepanelen zijn beoogd, in recente jaren een functie van betekenis heeft als slaapplaats voor ganzen. Mogelijk overnachten overwinterende ganzen incidenteel op de Oostplas. Deze slaapplaatsfunctie zal dan tijdelijk worden aangetast; in het westen van het projectgebied ontstaat een nieuwe plas met een groter oppervlak dan het zonneveld die de functie van (incidenteel bezette) slaapplaats kan overnemen. De voorgenomen ontwikkelingen in de Oostplas leiden niet tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor ganzen. Er is nog weinig bekend over de ecologische effecten van zonnepanelen die grote stukken water afdekken. Daar waar de zonnepanelen worden geplaatst, en mogelijk ook op een bepaalde afstand door een uitstralende verstorende werking, wordt de plas ongeschikt als foerageergebied voor overwinterende watervogels. Sterke beschaduwing van het water kan effect hebben op de algengroei en daarmee uiteindelijk voor de gehele voedselketen. Onderzoek naar de invloed hiervan op de voedselvoorziening van vogels is gewenst. Tweezijdige panelen die het wateroppervlak niet volledig afdekken hebben ecologisch gezien de voorkeur boven enkelzijdige panelen op pontons, die het wateroppervlak afsluiten van licht (van der Zee et al. 2019). Of verlies als rustgebied optreedt zal soortafhankelijk zijn. Sommige soorten zullen drijvende zonnepanelen beschouwen als een veilige rust- en slaapplaats, want vrij van grondpredatoren. Mogelijk overnachten overwinterende ganzen incidenteel op de Oostplas. Deze slaapplaatsfunctie zal dan alleen tijdelijk worden aangetast; in het westen van het projectgebied ontstaat immers een nieuwe plas die de functie van (incidenteel bezette) slaapplaats kan overnemen.

Gevolgen voor habitattypen, habitatsoorten en (broed)vogelsoorten met een instandhoudings-doelstelling in Natura 2000-gebied Rijntakken zijn uit te sluiten. De locatie waar drijvende zonnepanelen komen is zeer diep en daarmee van geringe betekenis voor foeragerende watervogels. Het centrale deel van de Oostplas is ook geen belangrijk rustgebied, terwijl voor sommige soorten bovendien nieuw rustgebied kan ontstaan. Met inzet van drijvende matten waarop zich een moerasvegetatie zal ontwikkelen, zal de voedselbeschikbaarheid voor watervogels op termijn beperkt toenemen. Effecten van het drijvende zonneveld van 6 ha zullen, afgaande op de huidige kennis over effecten, de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebied Rijntakken dan ook niet in gevaar brengen. Aangezien er nog maar weinig bekend is over de (negatieve en positieve) effecten van drijvende zonnepanelen op watervogels is het van belang om deze te monitoren.

5.2.5 In de aanvraag voorgestelde mitigerende maatregelen

In de aanvraag zijn de volgende mitigerende maatregelen opgenomen om significante effecten te voorkomen:

Algemeen
De werkzaamheden worden uitgevoerd tussen 07:00 en 19:00 en wordt er geen kunstlicht gebruikt voor of na deze tijden. Daarmee wordt verstoring door licht zoveel mogelijk voorkomen.

Er wordt gefaseerd gewerkt in deelvakken gedurende een periode van 10 jaar.

Het verwijderen van bomen en struiken zal buiten het broedseizoen van vogels plaats vinden. Daar waar dit niet kan, wordt voorafgaand aan de werkzaamheden door een deskundig ecoloog een nestcontrole uitgevoerd. De locaties waar bovengrond moet worden verwijderd in het broedseizoen zullen tijdig ongeschikt gemaakt worden voor de vestiging van broedvogels.

Broedvogels
Omdat geschikt leefgebied van de kwartelkoning, porseleinhoen en zwarte stern verloren gaat, zijn mitigerende maatregelen nodig, dit wordt gerealiseerd in de vorm van kwaliteitsverbetering binnen het plangebied.

De kwartelkoning profiteert van een vergroting van de oppervlakte natuurlijk grasland langs de rivier. Ten opzichte van de huidige situatie neemt het oppervlak gras- en kruidenvegetatie met 36 ha toe binnen de plangebied begrenzing. Het leefgebied van de kwartelkoning in de broedtijd kenmerkt zich door een meer dan 20 cm hoge gesloten kruidenrijke vegetatie. De vegetatie mag niet zo dicht van structuur zijn dat het dier er niet goed meer doorheen kan lopen. In Nederland wordt de kwartelkoning vooral gevonden in extensieve kruiden- en bloemrijke hooilanden in rivier- en beekdalen. De soort prefereert daar de drogere en hoger gelegen hooilanden/natuurlijke graslanden/ kruidenrijke ruigtes in de uiterwaarden, en vermijdt in zekere mate frequent

overstroomde graslanden. Om het natuurlijk grasland daadwerkelijk geschikt te maken als leefgebied voor kwartelkoning worden de volgende maatregelen in acht genomen:

- Toepassing van extensief beheer, met begrazing en maximaal jaarlijks een maaibeurt. De kwartelkoning is bijzonder gevoelig voor intensief maaibeheer, waardoor habitat ongeschikt wordt en nesten/jongen kunnen worden uitgemaaid en soms ook oude vogels het slachtoffer zijn. Ook intensieve begrazing (die niet voorzien wordt) is ongunstig, want hierdoor worden graslanden te kaal en ijl begroeid voor de kwartelkoning.
- De kwartelkoning wordt ingeschat als matig verstoringsgevoelig. Wandelaars met loslopende honden zullen een verstorend effect hebben. Dit moet dus worden voorkomen. Binnen Willemspolder fase 1 is buiten het potentiële leefgebied voor kwartelkoning een hondenlosloopgebied voorzien. Voor het overige is het in Willemspolder fase 1 verplicht om honden aan de lijn te houden. Ook is er, door een goede zonering en padenstructuur in het gebied, sprake van extensieve recreatie (natuurbeleving) in het potentiële leefgebied voor kwartelkoning. Daardoor blijft eventuele verstoring beperkt.

Porseleinhoen profiteert van het ontstaan van ondiepe moerassige delen, mits van voldoende omvang. Ten opzichte van de huidige situatie neemt het oppervlak ondiep water toe voornamelijk rond de eilanden, de ondiepe geulen en de stromende nevengeul. Met name de randen van ondiep water, met gradiënten van water naar land, zijn potentieel geschikt voor porseleinhoen. De broedbiotoop van het porseleinhoen bestaat uit open moerassige terreinen van minimaal 1-2 ha, met voedselarm tot voedselrijk water. De vogel zoekt een permanent (of tenminste gedurende de broedtijd) natte situatie van ongeveer 10 tot circa 25 cm diep water op met een weelderige vegetatie van biezen, zeggen, lisdodden, riet en andere moerasplanten (hoogte 0,5-1 m). Naast moerassen zijn ook laat in het voorjaar geïnundeerde uiterwaarden (graslanden) geschikt als broedbiotoop. Door bij de herinrichting ter plaatse van ondiep water gradiënten naar korte drassige vegetaties aan te leggen wordt bijgedragen aan de realisatie van leefgebied voor het porseleinhoen.

De zwarte stern is tijdens het broedseizoen gebonden aan zoet water met drijvende verlandingsvegetaties. De broedbiotoop bestaat uit ondiepe en matig voedselrijke moerassen (laagveenplassen en –meren, vennen, rivieruiterwaarden) en agrarische gebieden met veel sloten. Van nature bouwen de vogels hun nest op drijvende waterplanten, in het verleden vaak krabbenscheer. Bij afwezigheid van geschikte waterplanten als gevolg van o.a. watervervuiling, gebruiken zwarte sterns door mensen uitgelegde kunstmatige nestvlotjes (in veel regio's de enige nestplek) of andere drijvende waterplanten, zoals waterlelie en gele plomp. Hoewel er van de zwarte stern binnen 10 km van het projectgebied geen kolonies bekend zijn kan er worden geëxperimenteerd met het plaatsen van kunstmatige nestvlotjes[2], een 'bewezen' ecologische inpassingsmaatregel. Deze vlotjes kunnen bijvoorbeeld in de smalle nevengeul, ten zuiden van de Waardweg worden geplaatst. Dit moet begin mei gebeuren om te voorkomen dat de vlotjes bezet zijn door andere vogelsoorten voordat zwarte sterns uit de overwinteringsgebieden arriveren. De effectiviteit van de maatregel kan gemonitord worden.

[2] https://www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/natuurgebieden/moerassen/nestvlotjes-voor-zwarte-stern

Het oppervlak foerageergebied blijft voor en na de herinrichting ongeveer gelijk, en zal kwalitatief verbeterd zijn (toename van kruidenrijk grasland, moeras en visrijk water). Zwarte sterns zoeken voedsel tot op ca. twee kilometers van het nest, zowel in moerassen in natuurgebieden als in sloten en hooilanden in agrarisch gebied.

Niet-broedvogels
Om negatieve effecten op wulp te voorkomen, zijn mitigerende maatregelen nodig, zo blijkt uit de Passende beoordeling. In de aanvraag worden de percelen tussen de Waardweg en dijkzone geoptimaliseerd voor wulp. Percelen bouwland worden hier omgezet in grasland. De voedselrijke toplaag wordt afgegraven waardoor vochtiger grasland ontstaat wat extensiever wordt beheerd. Het struin- en fietspad aan de zuidkant van het grasland verdwijnt. Daarmee neemt de recreatiedruk in dit gebied af. Verder wordt het biotoop op de oeverwal, wat nu al leefgebied is van de wulp, versterkt. Dat betekent dat in ieder geval op het westelijk deel van de oeverwal, aansluitend op het huidige foerageergebied, geen ooibos mogelijk wordt gemaakt.

Binnen de projectbegrenzing kan het huidige leefgebied, op de oeverwal in de zuidwesthoek, zoveel mogelijk behouden blijven door in ieder geval het westelijk deel te vrijwaren van bos of struwelen. Hiermee blijft de openheid behouden en sluit de oeverwal aan bij het leefgebied ten westen van het projectgebied. Het huidige beheer kan hier zoveel mogelijk worden gecontinueerd. Deze maatregel wordt als het meest kansrijk ingeschat aangezien dit het huidige resterende leefgebied betreft. Door deze inrichtingsmaatregelen wordt oppervlakteverlies van leefgebied van wulp in de gebruiksfase voorkomen. De werkzaamheden zullen binnen een tijdsbestek van 10 jaar gefaseerd worden uitgevoerd, wat resulteert in een tijdelijke toename van geluid in het projectgebied en nabije omgeving. Zoals in de planning en fasering in figuur 6 en 7 in bijlage 4 is aangegeven is de herinrichting van vak C eerder afgerond dan dat wordt gestart met de ontgronding van vak A.

Door het doorgaande pad eenzijdig langs de dijkzone te leiden wordt de recreatiedruk laag gehouden en verstoring tegengegaan. De overige mitigatie wordt ingevuld door het huidige leefgebied in de zuidwesthoek van de oeverwal te vrijwaren van bos om de openheid te behouden. Significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling van de wulp zijn dan met zekerheid uit te sluiten.

Door deze fasering van de realisatiefase is gewaarborgd dat voorafgaand aan de verstoring in het bestaande leefgebied van de wulp op de oeverwal (vak A) het nieuwe leefgebied tussen de Waardweg en Dijkzone (vak C) reeds gerealiseerd is. Daardoor wordt gegarandeerd dat er gedurende de gehele uitvoeringsfase voldoende leefgebied voor de wulp beschikbaar blijft. Significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling van de wulp zijn op die manier met zekerheid uit te sluiten.

5.2.6 Cumulatieve effecten

Foerageergebied ganzen
In de draagkrachtanalyse ganzenfoerageergebied zijn autonome ontwikkelingen meegenomen (zie onder punt 5.2.4.). Conclusie is dat de draagkracht voor kolgans, grauwe gans en brandgans nog toereikend is, wat laat zien dat de realisatie van het voorkeursalternatief de instandhoudingsdoelstelling voor deze soorten niet in gevaar zal brengen.

Overige cumulatieve effecten zijn niet aan de orde.

5.2.7 Beoordeling van de overige effecten van de aanvraag op de instandhoudingsdoelstellingen

Wij onderschrijven de conclusies en de daaraan ten grondslag liggende motivaties van de stukken zoals bij de aanvraag gevoegd. Wij hebben op basis van deze ecologische beoordeling de zekerheid verkregen dat de aangevraagde activiteit niet leidt tot significante effecten op de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Rijntakken.

Beëindigen landbouwkundig gebruik
De MER Commissie wijst erop dat bij de fasering van het plan het beëindigen van landbouw gelijk op moet gaan met het uitvoeren van de herinrichting. De bouwstoffen-hub is de dominante stikstofbron. Dit betekent dat zodra deze in gebruik genomen wordt, een aanzienlijk deel van de landbouw beëindigd moet zijn, ook op percelen die pas na die datum heringericht gaan worden. Het gaat onder andere om het westelijk deel van het plangebied (de vakken A, B en deels G die als leefgebied voor de wulp zijn aangewezen). Wij onderschrijven dit en hebben dit in een voorschrift opgenomen.

Monitoring
De MER commissie wijst erop dat het monitoringsonderzoek frequent uitgevoerd dient te worden. Zo valt op dat de ontwikkeling van de natuurwaarden maar op één moment, namelijk 2 jaar na realisatie, wordt gemonitord. Voor een goede monitoring en evaluatie, en eventuele bijsturing, is frequenter onderzoek nodig. Een visuele inspectie, bijvoorbeeld de ontwikkeling van de indicatieve soorten of vegetatie, kan al veel relevante informatie geven. Het evaluatiemoment na 5 jaar vraagt wellicht om relatief intensieve monitoring in deze periode, om daarmee voldoende data te verzamelen om een goede conclusie te kunnen trekken. Ook dit onderschrijven wij en hebben voor monitoring van het nieuwe leefgebied voor de wulp een voorschrift opgenomen.

Beheerplan
Alle voormalige landbouwpercelen binnen het plangebied krijgen bestemming natuur in het bestemmingsplan. Het beheer van het gebied is vastgelegd in een beheerplan dat is opgesteld door Dekker[3] en is opgenomen in bijlage 6. Het beheerplan is tot stand gekomen in overleg met de organisaties die nu en in de toekomst bij het beheer betrokken (zullen) zijn. Naast de betrokkenheid van officiële instanties heeft het huidige en toekomstige beheer de Willemspolder al jarenlang de aandacht gehad van de bewoners uit de omgeving. Zij voelen zich nauw betrokken bij het gebied en zijn op verschillende manieren actief betrokken bij dit beheerplan, o.a. via Klankbordgroep, Werkgroep 'Beweeg & Beleefroute' en gedachtewisseling met omwonenden en belanghebbenden op verschillende informatiebijeenkomsten. Dekker is momenteel al beheerder van het gebied, voornamelijk op basis van regulier agrarisch gebruik door pachters en gebruikers. Om te zorgen dat het gebied tijdens en na realisatie optimaal blijft functioneren blijft Dekker na realisatie zelf betrokken bij het beheer.
Gekozen is voor een beheervorm op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer, onder ecologische begeleiding en in samenwerking met lokale partijen. Hiertoe wordt een beheerstichting (of vergelijkbare rechtsvorm) opgericht waarin samenwerkingspartners (zoals de Agrarische Natuurvereniging Lingestreek, lokale agrariërs en vrijwilligersorganisaties) kunnen deelnemen.
In het vervolg van dit document wordt de beheerstichting als uitvoerende organisatie van beheer en onderhoud terreinbeheerder genoemd. Ook de betrokken overheden Gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland, provincie Gelderland en Rijkswaterstaat kunnen als beheerpartner deelnemen. In de regel kiezen deze overheden om het beheer primair via hun eigen beheerorganisatie te laten verlopen. Wel kunnen via de deelopdrachten worden uitgezet bij de beheerstichting en kunnen adviezen voor het beheer worden meegegeven bij de evaluatie van het beheer. Tussen Dekker en de gemeente vinden gesprekken plaats over het toekomstige beheer. Indien er zaken wijzigen ten opzichte van het huidige beheerplan, zal dit worden vastgelegd in een nieuwe versie van het beheerplan. Dit zal worden toegestuurd aan provincie Gelderland.

5.3 Effecten op Natura 2000-gebieden in Duitsland

Bij ons besluit betrekken we ook eventuele effecten op Natura 2000-gebieden net buiten onze landsgrenzen. De aangevraagde ontwikkeling van uw bedrijf heeft ook invloed op Natura 2000-gebieden in Duitsland. Voor de beoordeling van de toename sluiten wij aan bij de Duitse manier van beoordelen. Volgens de Duitse overheid is er geen sprake van een negatief effect als de toename van stikstofdepositie lager is dan 7,14 mol N/ha/jaar op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Uw aanvraag blijft onder deze grenswaarde. Verdere toetsing van effecten op Natura 2000-gebieden in Duitsland is daarom niet nodig.

5.4 Conclusie

Op grond van het vorenstaande hebben wij de zekerheid verkregen dat het project geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken Natura 2000-gebieden. Wij verlenen voor dit onderdeel dan ook de vergunning.

[3] Beheerplan Willemspolder fase 1, Dekker, 20 oktober 2021

De aan de orde zijnde negatieve effecten van dit project zijn niet van dien aard dat deze op grond van artikel 2.4 Wet natuurbescherming nader moeten worden gereguleerd.

6 Overige verplichtingen

U bent zelf verantwoordelijk voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

7 Juridische grondslagen

Dit besluit is genomen op grond van:

Wet natuurbescherming artikel 2.4
Wet natuurbescherming, artikel 2.7, lid 2 en 3
Wet natuurbescherming artikel 5.3 lid 1
Wet stikstofreductie en natuurverbetering
Besluit natuurbescherming, artikel 2.14, lid 3
Uitspraak Raad van State inzake Logtsebaan, 201907146/1/R2 (ECLI:NL:RVS:2021:71)
Beleidsregels procedure besluitvorming Wet natuurbescherming Gelderland

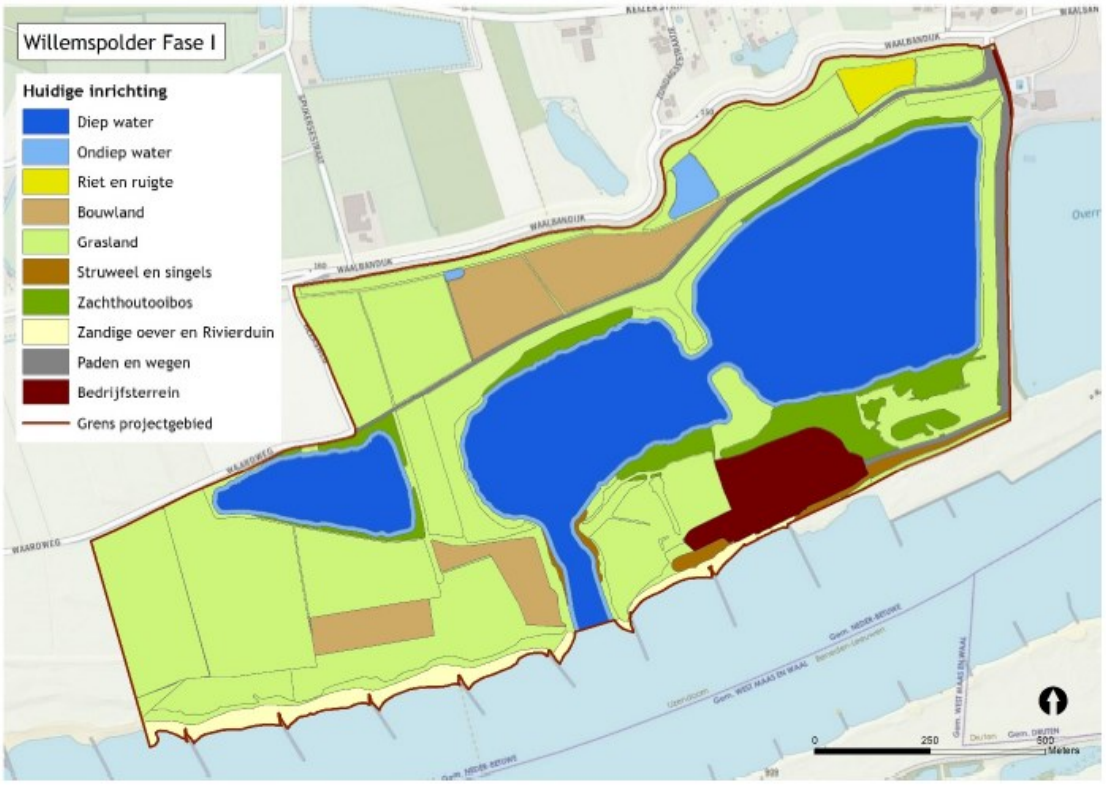
BIJLAGE 2

AERIUS-berekeningen

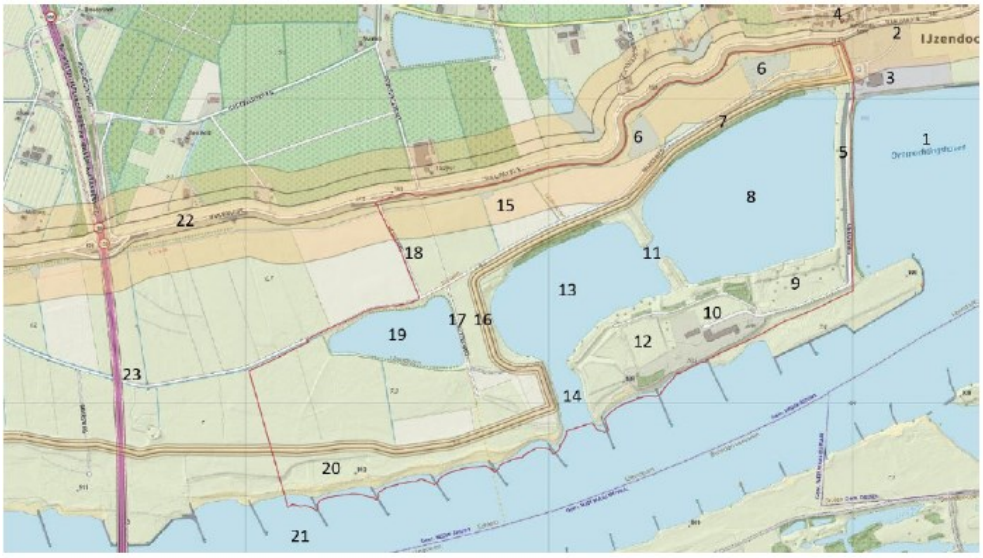
- Verschilberekening (kenmerk: RhNuhi6beMXo d.d. 12 juli 2022)
- Beoogde situatie (kenmerk Rjt8D5FJ9NRE d.d. 12 juli 2022)

BIJLAGE 3

Kaart projectlocatie

figuur 1. Huidige situatie van het projectgebied Willemspolder Fase 1 (bron: W-13031 rivierenkaart, waarbinnen landbouwpercelen zijn ingedeeld op basis van de Basisregistratie Gewaspercelen (Nationaal Georegister 2019)).

1 Overnachtingshaven RWS	13 Westplas
2 Toegangsweg kantoor Dekker	14 Invaart
3 Kantoor Dekker	15 Dijkzone
4 Kern IJzendoorn	16 Zomerkade
5 Nieuweweg	17 Koepelweg
6 Poelen 1e en 2e Run	18 Heersweg
7 Waardweg	19 Plas 't Spijker
8 Oostplas	20 Oeverwal
9 Voormalige stortplaats	21 Waal
10 Bedrijfsterrein voormalige steenfabriek	22 Waalbandijk
11 Landtongen	23 Prins Willem-Alexanderbrug
12 Pyrietslakkenstort	

figuur 2. Belangrijkste kenmerken van het projectgebied Willemspolder fase 1 in de huidige situatie.

BIJLAGE 4

Inrichtingsplan

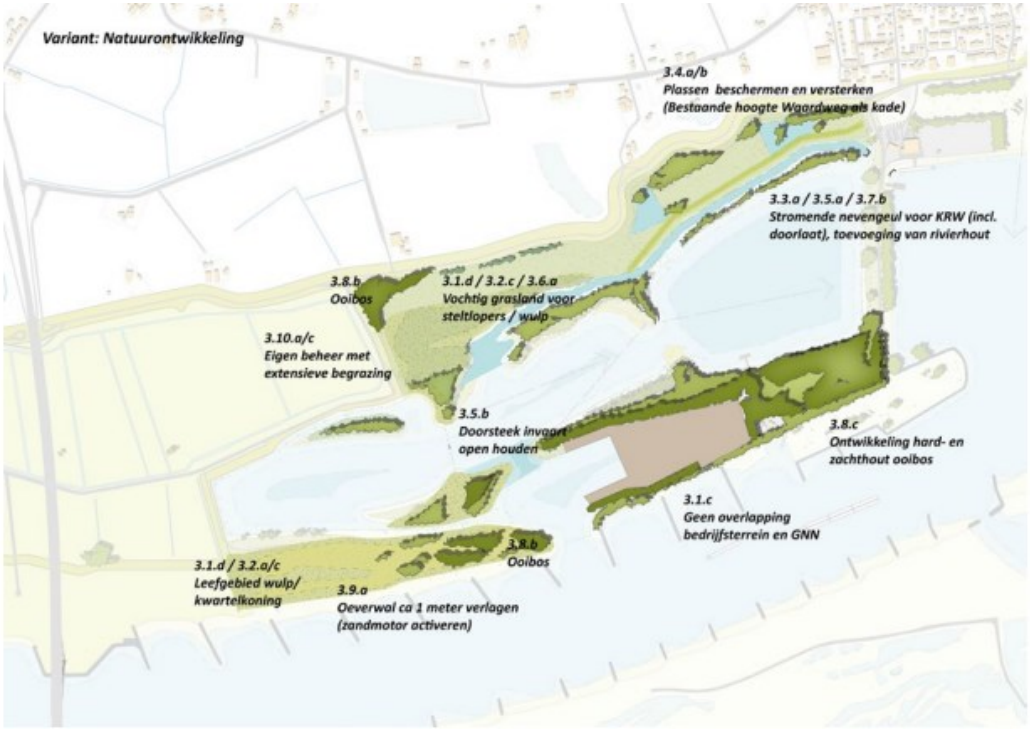
figuur 1. Eindsituatie Willemspolder fase 1, het voorkeursalternatief (VKA), na herinrichting en natuurontwikkeling.

	Huidige situatie (ha)	Eindsituatie basisalternatief (ha)	Eindsituatie VKA (ha)
Diep water	47	33	35
Ondiep water	6	20	20
Bodemput	-	19	18
Bouwland	12	-	-
Grasland	72	-	-
Gras en kruidenvegetatie	-	38	36
Zachthoutooibos	8	10	12
Hardhoutooibos	-	10	11
Zandige oever en rivierduin	4	16	15
Bedrijfsterrein	5	7	6
Riet en ruigte	1	1	1
Struweel en singels	1	-	
Paden en wegen	3	2	2
Nieuwe zomerdijk	-	4	3
Waterplas			1
Wonen / kantoor			0,4
Totaal	**160**	**160**	**160**

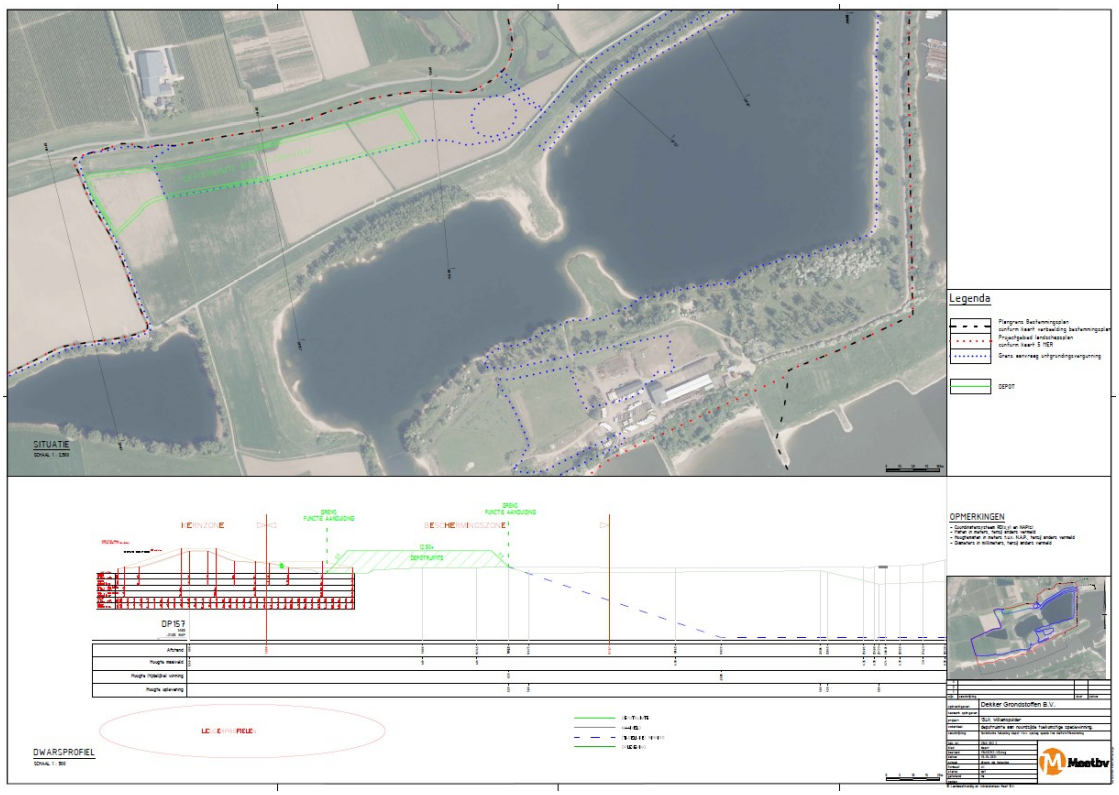
Tabel 1. Oppervlaktes (ha) per type grondgebruik/habitat onder de huidige situatie en eindsituatie na realisatie van het VKA.

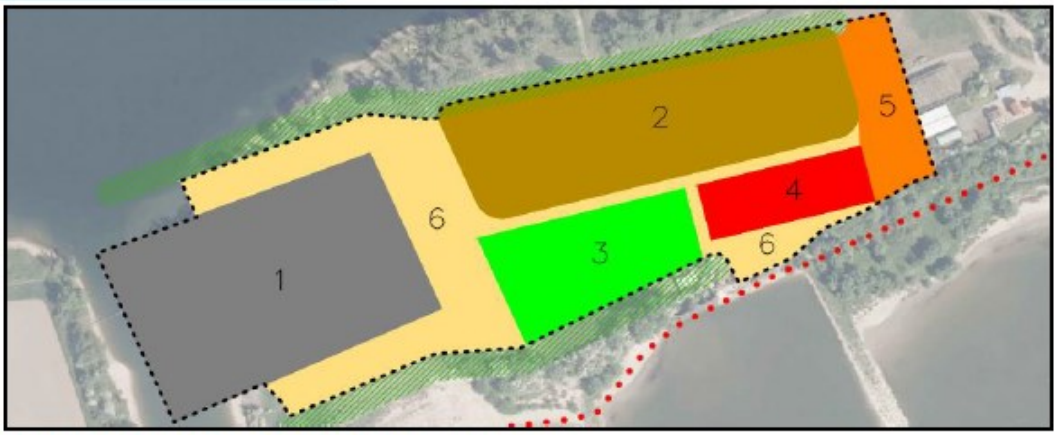
Figuur 2. Voorkeursalternatief met ‘Beweeg & Beleef route”

Figuur 3. Natuurontwikkeling

Figuur 3. Plaats tijdelijk gronddepot

Op het bedrijfsterrein worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Haven voor scheepvaart, onderwateropslag/overslag/bewerking bouwgrondstoffen
2. Depot voor opslag bouwgrondstoffenopslag op land
3. Opslag materieel/duurzame startups op buitenterrein
4. Bedrijfshal voor ondersteunende bedrijfsactiviteiten en duurzame startups

5 en 6. Resterend terrein voor logistiek, opslag en parkeren

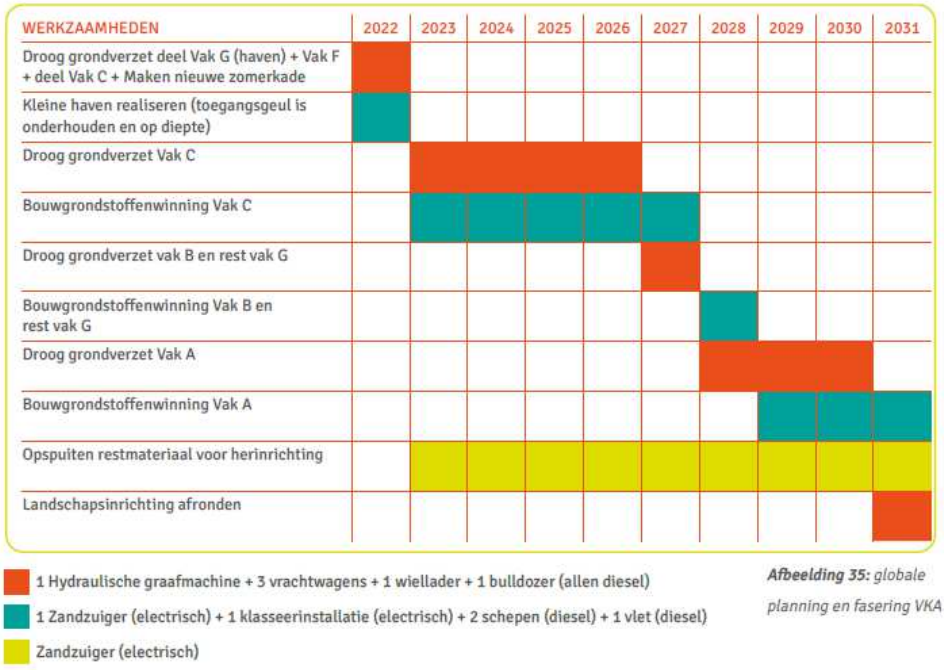
Figuur 4. Inrichting bouwstoffen-hub.

Afbeelding 34: *Vakverdeling VKA*

Vak	Omschrijving		
A	uitwisselput west	E	oostput restspecie
B	uitwisselput centraal	F	oostput noordoever
C	uitwisselput oost	G	haven
D	zomerkade (deels tijdelijk)	H	nieuw overslagterrein

Figuur 5. Vakverdeling project

Afbeelding 35: *globale planning en fasering VKA*

Figuur 6. Planning project

BIJLAGE 5

inschatting effecten op (broed)vogels

Soort		Landelijke SVI	Doelstelling (broedparen)	Actuele schatting (gem. 2014-2018)	Trend sinds 1990	Beoordeling aanlegfase	Beoordeling gebruiksfase
A004	Dodaars	+	45	92	0		
A017	Aalscholver	+	660	600	+		
A021	Roerdomp	--	20	8	-		
A022	Woudaapje	--	20	3	~		
A119	Porseleinhoen	--	40	15	-		
A122	Kwartelkoning	--	160	7	-	N-depositie	N-depositie
A153	Watersnip	--	17	?	--	N-depositie	N-depositie
A197	Zwarte Stern	--	240	187	+		
A229	IJsvogel	+	25	65	++		

Soort		Landelijke SVI	Doelstelling (broedparen)	Actuele schatting (gem. 2014-2018)	Trend sinds 1990	Beoordeling aanlegfase	Beoordeling gebruiksfase
A249	Oeverzwaluw	+	680	1.283	+		
A272	Blauwborst	+	95	259	+		
A298	Grote Karekiet	--	70	9	-		

Tabel 1. Overzicht van de inschatting van effecten op broedvogels tijdens de aanleg- en gebruiksfase van Willemspolder Fase I. Groen = er zijn waarschijnlijk geen effecten, oranje = er zijn waarschijnlijk negatieve effecten maar met zekerheid niet significant, rood = significant negatieve effecten niet uitgesloten. Verder is per soort de landelijke Staat van Instandhouding (SVI, +: gunstig, -: ongunstig, --: zeer ongunstig), de gebiedsdoelstelling (in aantal broedparen), de trend sinds 1990 (++: sterke toename, +: matige toename, 0: stabiel, -: matige afname, ~: onzeker) en de schatting van het aantal broedparen in de periode 2014-2018.

Soort	Landelijke SVI	Functie (f, s)	Doelstelling (aantallen)	Actuele schatting (2013/14 - 2017/18)	Trend sinds 2006/07	Beoordeling	Beoordeling
						aanlegfase	herinrichting
Fuut	-	f	570	639	+		
Aalscholver	+	f	1.300	1.013	0		
Kleine Zwaan	--	f	100	1	--		
Wilde Zwaan	+	f	30	4	-		
Toendrarietgans	+	f	125	73	~		
Toendrarietgans	+	s	2.800	1.378			
Kolgans	+	f	35.400	40.451	0		
Kolgans	+	s	180.100	143.800			
Grauwe Gans	+	f	8.300	13.124	0		
Grauwe Gans	+	s	21.500	?			
Brandgans	+	f	920	4.521	+		
Brandgans	+	s	5.200	12.282			
Bergeend	+	f	120	96	~		
Smient	-	f/s	17.900	5.091	--		
Krakeend	+	f	340	1.975	++		
Wintertaling	+	f	1.100	1.154	+		
Wilde Eend	--	f	6.100	4.380	0		
Pijlstaart	+	f	130	36	-		
Slobeend	+	f	400	438	0		
Tafeleend	--	f	990	233	-		
Kuifeend	-	f	2.300	1.990	0		
Nonnetje	-	f	40	31	0		
Meerkoet	-	f	8.100	5.368	0		
Scholekster	--	f	340	153	-		
Goudplevier	--	f	140	56	--		
Kievit	-	f	8.100	2.882	-		
Kemphaan	--	f	1.000	31	--		
Grutto	--	f	690	100	--		
Wulp	-	f	850	705	0		
Tureluur	-	f	65	19	-		

tabel 2. Overzicht van de inschatting van effecten op niet-broedvogels tijdens de aanleg- en gebruiksfase van Willemspolder Fase I. Groen = er zijn waarschijnlijk geen effecten, oranje = er zijn waarschijnlijk negatieve effecten maar met zekerheid niet significant, rood = significant negatieve effecten niet uitgesloten. Verder is per soort de landelijke Staat van Instandhouding (SVI, +: gunstig, -: ongunstig, --: zeer ongunstig), de functie van het gebied (f: foerageren, s: slaapplaats), de gebiedsdoelstelling (in aantal), de trend sinds 1990 (++: sterke toename, +: matige toename, 0: stabiel, -: matige afname, --: sterke afname, ~: onzeker) en het gemiddelde seizoensgemiddelde in de periode 2013/14-2017/18.

BIJLAGE 6

Beheerplan Willemspolder fase 1